

บทที่ 4

เส้นทางเดินสินค้า: กว่าจะมาเป็นเนื้อกึ่งปา

นอกจากอาหารหลักอย่างผักตองจิ้นฮ้อที่ได้ศึกษาในบทก่อนหน้านี้นั้น เนื้อกึ่งปาหรือที่คนไทยส่วนใหญ่รู้จักคือเนื้อน้ำค้ำก็ถือเป็นการถนอมอาหารของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวจีนยูนนานที่นิยมรับประทานกันอีกชนิดหนึ่งในหลายครัวเรือน ในช่วงฤดูหนาวที่มีความยากลำบากในการหาอาหาร ธรรมชาติของเนื้อกึ่งปานั้นไม่ค่อยมีความสลับซับซ้อนเท่ากับผักตองจิ้นฮ้อเท่าใดนัก โดยธรรมชาติของเนื้อกึ่งปาจะมีความเค็มเป็นหลัก แต่ก็ไม่ถึงกับเค็มมากเท่ากับเนื้อแดดเดียวของคนไทย

กรรมวิธีการทำเนื้อกึ่งปานั้นไม่ค่อยมีความยุ่งยากเท่าใดนัก โดยหลักๆแล้วการทำเนื้อกึ่งปาจะนิยมใช้เนื้อวัวในส่วนสะโพกซึ่งจะมีมันติดอยู่ เคล็ดลับและขึ้นตอนที่สำคัญที่สุดในการทำเนื้อกึ่งปาซึ่งจะให้รสชาติความอร่อยหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับการนำเนื้อดังกล่าวมาคลุกเคล้ากับเกลือและนวดไปเรื่อยๆจนเกลือได้ซึมเข้าไปยังผิวของเนื้อจนได้ที่ ซึ่งถ้าหากไม่รู้วิธีการนวดที่ถูกต้องแล้วก็จะทำให้เนื้อกึ่งปานั้นมีรสชาติที่เค็มจนเกินไป หลังจากการนวดและคลุกเคล้าเนื้อวัวให้เข้ากับเกลือเสร็จแล้วจึงทิ้งให้เกลือซึมเข้าสู่เนื้อประมาณ 1-2 วัน หลังจากนั้นจึงนำไปตากหรือแขวนไว้บนเสาหรือรอกที่มีความสูงทั้งในเวลากลางวันและเวลากลางคืนจนกว่าเนื้อจะแห้งจนสามารถนำมารับประทานได้ซึ่งอาจจะใช้ระยะเวลาประมาณ 1-2 เดือนเป็นอย่างต่ำ โดยจะทำให้เนื้อนั้นสามารถรับทั้งแสงแดดและน้ำค้ำได้เป็นอย่างดีรวมทั้งทำให้ห่างไกลจากการตอมของแมลงวันหรือสัตว์ต่างๆที่จะเข้ามาขโมยกินเนื้อ ผู้ทำเนื้อกึ่งปาได้เสนอว่าการนำเนื้อไปตากในช่วงแดดและน้ำค้ำฤดูหนาวนั้นจะทำให้เนื้อแห้งและมีรสชาติที่ดีเนื่องจากน้ำค้ำที่เกาะบนตัวเนื้อจะทำให้เนื้อมีรสชาติที่กลมกล่อมมากยิ่งขึ้น แต่ในยุคปัจจุบันชาวจีนเชื้อสายยูนนานที่อยู่เมืองไทยไม่ค่อยจะมีเวลาในการผลิตเนื้อกึ่งปามาตามขั้นตอนวิธีการต่างๆตามที่คนรุ่นก่อนๆทำมา ประกอบกับการทำเนื้อกึ่งปาแบบดั้งเดิมนั้นจะจำกัดแค่ช่วงฤดูหนาวที่ไม่ยาวนานมากนัก ทำให้ปริมาณเนื้อที่ผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคของผู้บริโภค ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้วิธีการผลิตเนื้อกึ่งปาในปัจจุบันมีการดัดแปลงวิธีทำพอสมควร กล่าวคือผู้ผลิตเนื้อกึ่งปาจะใช้เนื้อในการแช่ตู้เย็นแทนการผึ่งน้ำค้ำในช่วงฤดูหนาวแค่เพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้นการผลิตเนื้อกึ่งปาในปัจจุบันจึงสามารถผลิตได้ตลอดปีซึ่งทำให้ปริมาณเนื้อกึ่งปาสามารถตอบสนองความต้องการบริโภคของผู้บริโภคได้อย่างเพียงพอ แต่กระนั้นก็ดีการผลิตโดยการแช่เนื้อในตู้เย็นนั้นจะไม่สามารถสู้ความกลมกล่อมของรสชาติเท่ากับการผึ่งน้ำค้ำในช่วงฤดูหนาวได้แม้แต่น้อย

รูปภาพ 4.1 เนื้อกึ่งป่าที่ห้อยแขวนเพื่อขายในกาดบ้านฮ่อม

เนื้อกึ่งป่าสามารถนำมาประกอบอาหารได้หลายชนิด เช่น ผัดผักใส่เนื้อกึ่งป่า เนื้อกึ่งป่าผัดขิง ฯลฯ แต่วิธีการประกอบอาหารที่นิยมมากที่สุดคือการทอดเนื้อกึ่งป่า ซึ่งการทอดเนื้อกึ่งปานั้นมีขั้นตอนในการทำพอสมควร โดยการทอดเนื้อกึ่งปานั้นจะใช้วิธีการชอยเนื้อให้มีความบางมากที่สุดเป็นชิ้นๆพอดีคำ ขั้นตอนต่อไปคือขั้นตอนที่สำคัญพอๆกันก็คือการทอด โดยการทอดเนื้อกึ่งปานั้นจะต้องตั้งน้ำมันให้ร้อนแต่ไม่ถึงกับเดือด และที่สำคัญจะต้องใช้ไฟที่อ่อนอยู่ตลอดเวลาในการทอดเนื้อ ซึ่งถ้าหากใช้ไฟที่ร้อนมากเกินไปจะทำให้เนื้อที่มีความบางอยู่แล้วกรอบเกินไปจนกระทั่งไหม้ก็เป็นได้ และการทอดนั้นจะต้องทอดอย่างน้อยสองครั้ง โดยครั้งแรกนั้นจะยังทอดให้เนื้อไม่สุกมากนัก (ระยะเวลาในการทอดนั้นแล้วแต่การคาดคะเนของผู้ทอด ไม่สามารถระบุระยะเวลาได้อย่างแน่ชัด) และจึงนำเนื้อที่ทอดในน้ำมันแรกขึ้นมาพักซักครู่จึงนำเนื้อที่ไปทอดในน้ำมันที่สองจนสุกพร้อมมารับประทาน

เนื้อกึ่งป่าในกาดบ้านฮ่อมนั้นมีการวางขายโดยผู้ค้าสองกลุ่มหลักคือ ผู้ค้าชาวจีนยูนนานมุสลิมและผู้ค้าชาวจีนยูนนานพุทธ แม้ว่าผู้ค้าทั้งสองกลุ่มจะขายเนื้อกึ่งป่าโดยใช้สูตรการทำที่ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้เกิดการจำแนกดังกล่าวอยู่ที่ตัวของวัตถุดิบหลักที่ใช้ทำเนื้อกึ่งป่าซึ่งก็คือเนื้อวัวนั่นเอง การขายอาหารในศาสนาของชาวมุสลิมแทบทุกชนิดจำเป็นที่จะต้องได้รับการอนุมัติหรือมีขั้นตอนกระบวนการผลิตต่างๆที่ถูกต้องตามหลักทางศาสนาอิสลาม (ฮาลาล) เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผู้ขายเนื้อกึ่งป่าชาวจีนยูนนานมุสลิมจึงจำเป็นที่จะต้องใช้อเนื้อวัวที่ศาสนาอิสลามอนุมัติในการซื้อขายแต่เพียงอย่างเดียว แต่ในส่วนผู้ค้าชาวจีนยูนนานพุทธนั้นไม่ได้มีข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ใดๆที่เกี่ยวข้องกับการใช้อเนื้อวัวในการทำเนื้อกึ่งป่า ด้วยเหตุนี้ผู้ค้าทั้งสองกลุ่มจึงถูกแบ่งพื้นที่ในการขายโดยชัดเจน

โดยผู้ค้าเนื้อกึ่งปาจินยูนนานพุทธจะถูกแยกไปขายบริเวณ โชนสินค้าทั่วไปและผู้ค้าเนื้อกึ่งปาจินยูนนานมุสลิมจะขายใน โชนอิสลาม ในผู้ซื้อสามารถสังเกตความแตกต่างของผู้ค้าทั้งสองกลุ่มได้ง่ายผ่านการสังเกตสัญลักษณ์ดาวและจันทร์เสี้ยวบนป้ายร้านค้าซึ่งเป็นสัญลักษณ์เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม หรืออาจจะสังเกตจากอัตลักษณ์เครื่องแต่งกายของผู้ค้าจินยูนนานมุสลิมซึ่งฝ่ายชายจะสวมหมวก (กะปิเยาะ) หรือในฝ่ายหญิงจะคลุมผ้าคลุมผม (หิญาบ) เป็นต้น

ในส่วนของผู้บริโภคเองก็มีความน่าสนใจไม่แพ้กัน ผู้ซื้อที่นับถือศาสนาอิสลามนั้นจำเป็นที่จะต้องบริโภคเนื้อที่ศาสนาอิสลามอนุมัติเท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงมักจะไม่เห็นผู้ซื้อชาวมุสลิมที่จะไปซื้อเนื้อกึ่งปาจากเจ้าผู้ค้าชาวจินยูนนานพุทธ แต่ถ้าหากเป็นลูกค้าที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามแล้วนั้นก็จะสามารถเลือกซื้อกับผู้ค้าชาวจินยูนนานเจ้าใดก็ได้ เนื่องจากผู้ซื้อต่างศาสนิกมักจะไม่ค่อยมีความเคร่งครัดหรือมีข้อบังคับเกี่ยวกับการบริโภคเนื้อวัวมากเท่ากับศาสนาอิสลามนั่นเอง

จะเห็นว่าอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และศาสนาเกี่ยวกับประเด็นของเนื้อกึ่งปาในภาคบ้านฮ่อ นั้นมีการแบ่งแยกพรมแดนอย่างชัดเจน และมักจะไม่ค่อยเห็นการข้ามพรมแดนไปมาระหว่างกันมากนัก การที่จะมองเห็นการข้ามพรมแดนทางศาสนาและชาติพันธุ์ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นนั้นจำเป็นที่จะต้องสังเกตจากเส้นทางเดินของสินค้า โดยเฉพาะวัตถุดิบหลักอย่างเนื้อวัวที่มีการข้ามพรมแดนดังกล่าวได้อย่างน่าสนใจในแต่ละพื้นที่ที่วัวได้เดินทางผ่านจนกระทั่งเป็นเนื้อกึ่งปาที่วางขายในภาคบ้านฮ่อ ดังนั้นในบทนี้ผู้เขียนจะไม่เน้นการศึกษาวิเคราะห์ตัวสินค้าในพื้นที่กสศบ้านฮ่อมากนัก แต่จะเน้นการศึกษาในแต่ละพื้นที่ของเส้นทางเดินของสินค้าตั้งแต่ชายแดนไทย – พม่า จนถึงพื้นที่ต่างๆของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นส่วนใหญ่

4.1 ลุงใหญ่: นักค้า (วัว) หน้าบุญ

ลุงใหญ่ถือเป็นผู้ค้าวัวที่นับถือศาสนาอิสลามและมีเชื้อสายปาตาน (เชื้อสายปาเกีสถาน) โดยลุงใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ พ่อของลุงใหญ่นั้นเป็นคนจากประเทศปาเกีสถานและได้เดินทางมายังประเทศไทยจนกระทั่งได้แต่งงานกับแม่ซึ่งเป็นชาวไทย ดังนั้น ลุงใหญ่จึงถือเป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายปาเกีสถานนั่นเอง ลุงใหญ่นั้นเป็นบุคคลที่ไม่ได้รับการศึกษาในระดับสูงมากนักเนื่องจากในวัยเด็กต้องช่วยที่บ้านหาเลี้ยงครอบครัวประกอบกับการที่ไม่ค่อยชอบเรียนหนังสือ จึงทำให้ลุงใหญ่จบการศึกษาแค่ระดับ ป.2 ด้วยเหตุนี้ลุงใหญ่จึงทำอาชีพรับจ้างต่างๆ มาอย่างมากมาย แต่ทำายที่สุดจบที่การค้าวัวนั่นเอง

ลุงใหญ่มีประสบการณ์ค้าวัวมาแล้วมากกว่า 10 ปี ด้วยเหตุนี้ลุงใหญ่จึงถือเป็นผู้ที่ค่อนข้างเชี่ยวชาญและมีความรู้ทักษะสูงเกี่ยวกับการค้าวัว ด้วยเหตุนี้ลุงใหญ่จึงมักจะได้รับความไว้วางใจจากลูกค้าและกลุ่มบุคคลต่างๆทั้งในจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดอื่นๆเพื่อต้องการซื้อวัวจำนวนมากในราคาถูกลงกว่าท้องตลาดทั่วไป ลักษณะการทำงาน of ลุงใหญ่นั้นมักจะทำหน้าที่ในการเป็นนายหน้าจัดหาวัวตาม

ชายแดนบริเวณอำเภอแม่สอดจังหวัดตาก และอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นส่วนใหญ่ อาจจะมีการค้าในจังหวัดเชียงใหม่บ้างเป็นครั้งคราว การจัดหาข้าวของลู่ใหญ่ นั้นมักจะได้รับใบสั่งข้าว จากลูกค้าซึ่งจะกำหนดงบประมาณและปริมาณจำนวนในการจัดซื้อและลักษณะคุณสมบัติข้าวที่ต้องการ เป็นต้น

ในงานของสุเทพ สุนทรเกสัช (2548) เกี่ยวกับประเด็นอัตลักษณ์ศาสนาอิสลามในเมืองเชียงใหม่: การศึกษาเปรียบเทียบประวัติความเป็นมาและโครงสร้างสังคมของผู้อพยพชาวปาเกสถานและยูเนียนมุสลิม ได้วิเคราะห์ว่า อัตลักษณ์ของชาวจีนยูเนียนมุสลิม นั้นมักจะผูกติดกับการทำอาชีพค้าขายหรือประกอบธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ ส่วนมุสลิมปาทาน นั้นก็มีอัตลักษณ์ผู้ติดกับอาชีพการเลี้ยงวัว แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเมื่อช่วงแรกที่กลุ่มมุสลิมปาทานนั้นได้เดินทางเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าหลายคนไม่มีเงินในการซื้อพื้นที่ในการเลี้ยงวัว ด้วยเหตุนี้พวกเขาจึงได้ผันตัวไปทำอาชีพเกี่ยวกับการชำแหละเนื้อวัวนั่นเอง จากการศึกษาดังกล่าวพบว่าอัตลักษณ์และบทบาทของชาวมุสลิมปาทาน นั้นมักจะมี ความเชี่ยวชาญในเรื่องประเด็นเกี่ยวกับวัวเสียส่วนใหญ่ ดังนั้น ความเก่งกาจในการค้าวัวของลู่ใหญ่จึงอาจไม่ได้อาศัยประสบการณ์ในการทำงานเพียงอย่างเดียว แต่การที่ชาวมุสลิมจีนยูเนียนมักจะประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้าวัวเท่านั้น จึงทำให้ไม่มีการกีดกันหรือมีคู่แข่งทางการค้าวัวระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ รวมไปถึงมรดกทางวัฒนธรรมอย่างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ (และเครือข่ายมุสลิมปาทาน) ที่มีชื่อเสียงในการทำอาชีพเกี่ยวกับวัวเป็นทุนเดิมยังช่วยส่งเสริมให้ลู่ใหญ่ได้เป็นผู้ค้าวัวแนวหน้าในจังหวัดเชียงใหม่อีกด้วย

นอกเหนือจากการเป็นนายหน้าค้าวัวให้กับลูกค้าต่างๆแล้ว ในบางช่วงที่ต้องมีการใช้วัวเป็นส่วนประกอบหลักในเทศกาลหรือพิธีกรรมต่างๆ เช่น การเชือดพลีทานในวันอีดของศาสนาอิสลาม ลู่ใหญ่มักเป็นคนแรกๆที่คณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อนึกถึงเพื่อต้องการความช่วยเหลือในการจัดหาวัวมาประกอบศาสนกิจดังกล่าว ลู่ใหญ่ถือเป็นบุคคลเพียงไม่กี่คนที่ได้ทำงานกับทางมัสยิดบ้านฮ่อน เนื่องจากโดยส่วนใหญ่ในกลุ่มชาวจีนยูเนียนมุสลิมมักจะพึ่งพาอาศัยเครือข่ายของตนในการทำงาน ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างได้จากคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อนนั้นจะต้องประกอบด้วยชาวจีนยูเนียนมุสลิมเพียงเท่านั้น หรือแม้แต่เรื่องเล่าสมัยของย่าผู้เขียนที่เล่าว่า หากชาวมุสลิมคนใดก็ตามที่ไม่ได้เป็นชาวจีนยูเนียนและได้เหยียบย่างเข้าไปยังมัสยิดบ้านฮ่อน มักจะถูกชาวจีนยูเนียนมุสลิมเอามีดไล่ฟัน (แต่ในปัจจุบันมุสลิมทุกกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าไปในมัสยิดบ้านฮ่อนเพื่อประกอบศาสนกิจได้ตามปกติแล้ว) เป็นต้น ถึงแม้ว่าเรื่องราวดังกล่าวจะเป็นจริงหรือไม่ก็ตาม แต่หากวิเคราะห์จากตัวอย่างข้างต้นแล้วก็จะพบว่า นัยยะของการกีดกันทางชาติพันธุ์ของชาวจีนยูเนียนมุสลิมในจังหวัดเชียงใหม่ นั้นยังคงมีอยู่ แต่ความเข้มข้นอาจจะลดระดับลงมาแล้วในยุคสมัยปัจจุบัน

ผู้เขียนได้สืบเสาะถึงความเป็นมาในการทำงานร่วมกับลุงใหญ่และคณะกรรมการมัสยิด ซึ่งชาวมุสลิมกลุ่มชาติพันธุ์อื่นมักจะไม่มีโอกาสได้ร่วมงานกับกลุ่มคนดังกล่าวมากเท่าใดนัก จากการคลุกคลีกับลุงใหญ่และการสัมภาษณ์ตัวลุงใหญ่นั้นจะพบว่า ในสมัยก่อนคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมักจะเป็นกลุ่มที่คอยจัดหาวัวเพื่อมาทำพิธีกรรมกันเอง แต่สาเหตุที่คณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมักจะตัดสินใจเลือกให้ลุงใหญ่ทำหน้าที่ในการจัดหาวัวเนื่องจากลุงใหญ่เป็นผู้มีความรู้ในการคว่ำ ประกอบกับไม่มีชาวจีนยูนนานมุสลิมคนไหนมีความรู้เกี่ยวกับวัวเลย ลุงใหญ่จึงถูกเลือกให้เป็นผู้รับผิดชอบหน้าที่ดังกล่าวไปโดยปริยาย ถึงแม้ลุงใหญ่จะได้รับหน้าที่ในการจัดหาวัวหรือแม้กระทั่งพาคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมไปเลือกซื้อวัวยังแหล่งค้าวัวต่างๆแล้ว แต่ด้วยความที่เป็นมุสลิมด้วยกัน ลุงใหญ่มักจะไม่คิดค่าบริการหรือค่าแรงในการช่วยกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมจัดหาซื้อวัวเลย ลุงใหญ่กล่าวว่า วัวเหล่านั้นเป็นวัวที่ใช้ในการทำบุญ ลุงใหญ่จึงไม่ต้องการค่าแรงแม้แต่หน่วยเดียว การช่วยเหลือมัสยิดจึงถือว่าได้บุญมากกว่า

นอกเหนือจากอัตลักษณ์ทางศาสนาอิสลามและอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของมุสลิมปาตานีที่เชียวชาญเกี่ยวกับวัวแล้ว ลุงใหญ่ยังใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับบรรดาคณะกรรมการบางท่านอีกด้วย เช่นในบางครั้งลุงใหญ่มักจะเปิดโต๊ะเล่นไพ่เพื่อความสนุกสนานและสันตนาการในบ้านของตน คณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมบางท่านจึงได้ถูกลุงใหญ่ชักชวนให้มาเล่นไพ่ด้วยกันในหลายๆครั้ง ความสนิทสนมจึงเกิดขึ้นระหว่างกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมบางท่านและลุงใหญ่อย่างเห็นได้ชัดนั่นเอง

จะเห็นได้ว่านอกจากการค้าวัวของลุงใหญ่ที่มักต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ และกลยุทธ์ต่างๆในการค้าขายแล้ว ในอีกด้านของลุงใหญ่ยังเห็นได้ว่าการได้ช่วยเหลือมัสยิดบ้านฮ่อมในการจัดหาวัวนั้นถือเป็นการทำบุญในอีกรูปแบบหนึ่งประกอบกับไม่มีชาวจีนยูนนานมุสลิมที่มีความรู้เกี่ยวกับวัวเลย และลุงใหญ่อาจจะได้รับความเชื่อใจจากทางคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมซึ่งอาจจะถือได้ว่าลุงใหญ่คือคนในคนหนึ่งคนในบรรดากลุ่มชาวจีนยูนนานมุสลิม หากลุงใหญ่คิดค่าแรงกับทางมัสยิดบ้านฮ่อมในการจัดหาวัวเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามแล้วจะทำให้เนื้อที่ได้ไม่เกิดความบริสุทธิ์พอ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือลุงใหญ่อาจไม่ได้รับผลบุญตอบแทนและอาจจะถูกมองว่าเป็นนายหน้าค้าวัวทั่วๆไปซึ่งอาจจะไม่ถูกยอมรับในกลุ่มมุสลิมชาวจีนยูนนานก็เป็นได้ ดังนั้น ในประเด็นนี้จะเห็นได้ทั้งการข้ามอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนา ทั้งตัวของลุงใหญ่และคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมเอง กล่าวคือลุงใหญ่มองว่าการช่วยเหลือชาวมุสลิมด้วยกันคือการทำบุญ แต่ในทางกลับกันคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมมักจะเน้นถึงอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เป็นจุดเด่น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือลุงใหญ่มีความสามารถและมีความรู้ ประกอบกับอัตลักษณ์ความเป็นปาตานีที่เชียวชาญเกี่ยวกับวัวอยู่แล้ว และมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมบางคน ดังนั้น การที่ลุงใหญ่ถูกยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของผู้ประสานงานกับคณะกรรมการมัสยิด จึงเป็นเรื่องที่เข้าใจได้ไม่ยากนัก หรืออาจจะกล่าวสรุปได้ว่าคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อมเน้นพรมแดนทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ในการมองถึงความ

ช่วยเหลือจากลุงใหญ่ แต่ในขณะที่เดียวกันลุงใหญ่กลับเน้นพรมแดนทางอัตลักษณ์ศาสนาอิสลามและความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าการเน้นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในการทำงานกับมัสยิดบ้านฮ่อนั่นเอง

นอกจากการทำงานร่วมกับคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮ่อของลุงใหญ่ ซึ่งถือเป็นการทำบุญมากกว่าประเด็นการค้าขายแล้ว ในหัวข้อถัดไปนั้นจะให้เห็นข้อมูลการค้าวัวโดยปกติของลุงใหญ่ซึ่งมีการข้ามพรมแดนทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และศาสนาในอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมีจุดเน้นในการข้ามพรมแดนดังกล่าวในแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไป ซึ่งที่จะกล่าวในหัวข้อต่อไป

4.2 การข้ามพรมแดนรัฐของเนื้อกึ่งป่า

ในขณะที่การพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่องทั้งในในระดับอุตสาหกรรมและในด้านเศรษฐกิจ รวมไปถึงการขยายตัวของประชากรอย่างรวดเร็ว นั้น ทำให้ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าความต้องการบริโภคอาหารของประชากรเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามคิ้ว เนื้อวัวถือเป็นอาหารอีกหนึ่งชนิดที่มีความต้องการในการบริโภคสูงไม่แพ้กับอาหารหลักชนิดอื่นเช่นกัน ด้วยเหตุนี้เองจึงเกิดการผลักดันและพัฒนาการเลี้ยงวัวให้มีมาตรฐานที่สูงขึ้น แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นกลับพบว่าการเลี้ยงวัวในประเทศไทยยังมีอัตราที่ต่ำอยู่และยังมีแนวโน้มที่จะต่ำลงอีกในอนาคต ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการเปรียบเทียบเนื้อวัวในอดีตมีราคาค่อนข้างถูกกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่นในปัจจุบันเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันกลับพบว่าเนื้อวัวนั้นมีราคาแพงกว่าเนื้อสัตว์ชนิดอื่นและราคายังมีแนวโน้มที่จะสูงเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต (วิชัย ทองดี, 2547)

การแก้ปัญหาเรื่องความต้องการบริโภคที่สูงกว่ากำลังในการผลิตอีกหนึ่งวิธีคือการนำเข้าวัวจากต่างประเทศนั่นเอง ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานในการบริโภคเนื้อวัวแล้ว ยังพบว่าวัวที่นำเข้าจากต่างประเทศนั้นให้ปริมาณเนื้อที่มากกว่าวัวพันธุ์พื้นเมืองของไทยซึ่งมีขนาดเล็ก โดยวัวตัวผู้นั้นจะมีน้ำหนักเฉลี่ยเพียง 300-400 กิโลกรัม และตัวเมียจะมีน้ำหนักเพียง 200-300 กิโลกรัม ถึงแม้ว่าวัวพันธุ์พื้นเมืองจะมีความทนทานทั้งในด้านสภาพอากาศที่ร้อนอย่างในประเทศไทย หรือแม้กระทั่งความทนทานต่อโรคและแมลงต่างๆ เป็นอย่างดีแต่ก็ยังไม่ตอบโจทย์ต่อความต้องการของตลาดในด้านปริมาณเนื้อที่ยังไม่มากนัก หากเทียบกับวัวพันธุ์บราห์มันที่มีสายพันธุ์มาจากประเทศอินเดียที่มีขนาดใหญ่กว่าวัวพันธุ์พื้นเมืองของไทย รวมไปถึงการลักษณะเด่นที่ดึงดูดให้เป็นที่ต้องการของผู้เพาะเลี้ยงรวมถึงพ่อค้า อาทิเช่น วัวบราห์มันที่มีนิสัยอารมณ์ดี ไม่ดุร้าย เลี้ยงดูง่าย ชอบขยันหากิน เป็นวัวที่ขี้อายและรักสัน โดยชอบอยู่เงียบๆ แต่กระนั้นก็ดีวัวพันธุ์บราห์มันถือเป็นวัวที่มีจิตใจเข้มแข็งในการต่อสู้ สามารถปรับตัวได้ดีในสภาพอากาศร้อนแห้งแล้งหรือแม้กระทั่งพื้นที่ที่มีความชื้นสูงหากเทียบกับวัวพันธุ์อื่นๆ และในสภาพอากาศที่ร้อนนั้นก็ไม่ได้ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการหาอาหารของมันเลยแม้แต่น้อย มันสามารถกินอาหารหรือสามารถนอนพักผ่อนได้ในสภาวะท่ามกลางแสงแดดที่ร้อนระอุ วัวบราห์มันยังมีคุณสมบัติที่ดีที่คล้ายคลึงกับวัวพันธุ์พื้นเมืองของไทยคือมีความทนทานต่อการรบกวนของพวกแมลงต่างๆหรือแม้กระทั่งโรคอื่นๆที่เกิดจากแมลงหรือ

พยาธิ นอกจากนั้นวัวบราห์มันยังมีความสามารถในการเดินทางในระยะไกลได้เนื่องจากมีกระดูกที่ใหญ่และแข็งแรง และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการให้เนื้อมากกว่าวัวพันธุ์อื่นๆ 2-4 เปอร์เซ็นต์ (วิชัย ทองดี, 2547)

ด้วยคุณสมบัติเด่นต่างๆของวัวพันธุ์บราห์มันที่ทำให้มันเป็นที่ต้องการของตลาดและความทนทานในการเดินทางไกลนั้นจึงทำให้เป็นที่มาของการศึกษาวิเคราะห์เรื่องการนำเข้าเนื้อวัวจากต่างประเทศ และในบทนี้ยังมุ่งศึกษาการข้ามพรมแดนทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และศาสนาผ่านการมองความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องระหว่างผู้ซื้อ ผู้ขาย และรวมถึงความสัมพันธ์ของคนกลุ่มต่างๆ โดยจะวิเคราะห์ตั้งแต่สถานที่เริ่มต้นของการนำเข้าวัวจนกระทั่งถึงการนำเนื้อดังกล่าวมาทำเป็นเนื้อกึ่งปายายังภาคบ้านฮ่อต่อไป ซึ่งในการศึกษาบทนี้ผู้เขียนมักจะได้อินโฟที่มาจากลุงใหญ่ผู้ซึ่งเป็นนักค้าวัวมือฉมัง ข้อมูลต่างๆที่ได้มาจากลุงใหญ่มักจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับกระบวนการการค้าวัวตั้งแต่เส้นทางจุดเริ่มต้นจากประเทศอินเดียจนกระทั่งถึงแผงเนื้อต่างๆในจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นการศึกษาถึงประวัติและประสบการณ์การค้าวัวของลุงใหญ่จึงเป็นตัวเชื่อมต่อเพื่อให้เห็นภาพบริบทของการค้าเนื้อวัวบนเส้นทางเดินของสินค้าอย่างเห็นได้ชัด

4.2.1 จากสัตว์ศักดิ์สิทธิ์สู่การกลายเป็นสินค้า

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลการข้ามพรมแดนของวัวจากลุงใหญ่นั้น ทำให้ค้นพบถึงความน่าสนใจของการนำวัวข้ามพรมแดนทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะจุดเริ่มต้นนั้นต้องข้ามไปถึงประเทศอินเดีย ดินแดนแห่งความหลากหลายทางอารยธรรม ไม่ว่าจะเป็นในทางด้านศาสนาและทางด้านวัฒนธรรม ถึงแม้ความหลากหลายดังกล่าวจะยังคงปรากฏอย่างเด่นชัดในประเทศอินเดียแต่ก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่าศาสนาหลักที่ชาวอินเดียส่วนใหญ่นับถือคือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ซึ่งในศาสนาดังกล่าวมีความเชื่อหนึ่งที่เชื่อว่าวัวคือพาหนะของพระศิวะ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ชาวอินเดียไม่นิยมบริโภคนเนื้อวัว ถึงแม้จะบริโภคก็มีเพียงการบริโภคนมเท่านั้น นอกจากนี้จะละเว้นจากการบริโภคเนื้อวัวแล้ว

ชาวอินเดียยังให้เกียรติแก่วัวเป็นอย่างมาก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือการที่วัวนั้นมักจะเดินพ่นพ่านอยู่ในบริเวณตลาดสดและสามารถกินผักผลไม้ในตลาดได้ตามความต้องการโดยไม่มีแม่ค้าคอยห้ามปรามหรือทوبيตแต่อย่างใด หรืออีกหนึ่งตัวอย่างที่เห็นได้บ่อยคือปัจจัยหลักอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้การจราจรในพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศอินเดียประสบกับปัญหาติดขัด นั่นก็คือการที่วัวเดินสะเปะสะปะบนท้องถนนซึ่งทำให้พาหนะที่สัญจรไปมาต้องจอดเพื่อให้วัวได้เดินข้ามถนนไปก่อน และที่สำคัญทางการอินเดียก็ไม่มีช่องทางสำหรับให้วัวเดิน โดยเฉพาะ จึงทำให้ปัญหาการจราจรของประเทศอินเดียยืดเยื้อมาจนถึงปัจจุบัน

จากสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าชาวอินเดียให้เกียรติและความเคารพแก่วัวเป็นอย่างมาก จึงเป็นเหตุผลว่าทำไมการบริโภคเนื้อวัวในประเทศนี้จึงพบเจอได้ยากหรือแทบจะไม่มีให้เห็นแม้แต่น้อย

ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ประชากรวัวในประเทศอินเดียมีจำนวนมากมาย โดยทั่วไปแล้วจะเป็นวัวที่ไม่ม่ มีเจ้าของและปล่อยหากินตามธรรมชาติ เพราะเหตุนี้จึงทำให้มีช่องทางทำอาชีพของกลุ่มคนกลุ่ม หนึ่งซึ่งส่วนใหญ่ทำเป็นขบวนการ นั่นก็คือกลุ่มลักลอบค้าวัวข้ามประเทศ โดยกลุ่มขบวนการดังกล่าว จะอาศัยเวลาที่วัวเดินอยู่ในที่ที่ปลอดคนลักลอบขโมยวัวขึ้นรถไฟไปขายยังประเทศบังคลาเทศซึ่งเป็น ทางผ่านการขนส่งวัวไปสู่ประเทศพม่าเพื่อนำวัวที่ได้มาขุนหรือเลี้ยงต่อในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดย สาเหตุที่ต้องพักวัวยังประเทศพม่านั้นเพราะการเดินทางไกลของวัวจะทำให้กล้ามเนื้อมีความอ่อนล้า หรือปริมาณการให้น้ำของวัวลดลงเนื่องจากการสูญเสียกล้ามเนื้อเมื่อต้องเดินทางในระยะไกล

เมื่อวัวเดินทางข้ามฝั่งบังคลาเทศมาแล้วก็จะถูกนำมาพักในเมืองผาอ่าง ประเทศพม่าเพื่อขุนหรือเลี้ยงดู ต่อในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หลังจากนั้นวัวเหล่านี้ก็จะถูกส่งต่อไปยังชายแดนไทย-พม่า ซึ่งโดยส่วนใหญ่ แล้ววัวเหล่านี้จะถูกส่งมายังบริเวณชายแดนไทยจังหวัดตากและจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยจังหวัดตาก นั้นเป็นจุดที่วัวถูกส่งเข้ามามากกว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งจะพบในจุดหลักๆ ก็คือฝั่งอำเภอแม่สอด อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด และตำบลแม่สลิด ด้วยเหตุนี้เองจึงถือว่าตลาดวัวในจังหวัดตากนั้น ใหญ่กว่าตลาดของแม่ฮ่องสอนค่อนข้างมาก แต่ถ้าเป็นวัวที่นำเข้ามาจากชายแดนไทยพม่ามายังจังหวัด เชียงใหม่ บริเวณอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนถือเป็นจุดที่นำเข้าวัวมากที่สุด สาเหตุสำคัญที่ ทำให้จังหวัดแม่ฮ่องสอนส่งวัวเข้ามามากที่สุดเนื่องจากการด่านตรวจของทหารหรือเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ จะมีน้อยกว่าจังหวัดตาก จึงทำให้การตรวจตราการขนส่งวัวที่ผิดกฎหมายนั้นทำได้ไม่บ่อยเต็มที่นัก เนื่องจากผู้ค้าวัวบางรายจะใช้กลยุทธ์ในการลดต้นทุนและค่าใช้จ่ายภาษีโดยมีเจ้าหน้าที่รัฐบางรายเป็น ผู้ให้ความช่วยเหลือ ด้วยเหตุนี้เองผู้เขียนจึงจะขอเจาะจงศึกษาเส้นทางการขนส่งวัวจากด่านตรวจสัตว์ บริเวณชายแดนจังหวัดแม่ฮ่องสอนถึงจังหวัดเชียงใหม่เป็นหลัก

ก่อนที่จะมีการขนส่งวัวเข้ามาขายยังจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นจะต้องมีการเจรจาการค้าระหว่างผู้ค้าชาว ไทยและผู้ค้าที่อยู่ในประเทศพม่า ซึ่งการซื้อวัวกับผู้ค้าในประเทศพม่านั้นจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หาก ปราศจากการมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกลุ่มผู้ค้าทั้งสองกลุ่มเสียก่อน กล่าวคือในประเทศพม่านั้น ถึงแม้จะมีรัฐบาลกลางของประเทศอยู่แล้ว แต่อีกส่วนใหญ่ของประเทศพม่าก็จะมีชนกลุ่มน้อย หลากหลายกลุ่มปกครองอยู่ อาทิเช่น กลุ่มกะเหรี่ยง KNU กลุ่มกะเหรี่ยงพุทธ ฯลฯ ด้วยเหตุนี้เองหาก ผู้ค้าวัวชาวไทยมีความต้องการที่จะเจรจาซื้อขายวัวกับผู้ค้าฝั่งพม่า (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชนกลุ่มน้อย) แล้วนั้น ผู้ค้าชาวไทยจำเป็นที่จะต้องหานายหน้าโดยเฉพาะชาวพม่า และกระเหรี่ยงซึ่งมีความคุ้นเคย หรือมีสายสัมพันธ์กับผู้ค้าเหล่านั้นเป็นอย่างดี

ตัวอย่างหนึ่งที่ได้สังเกตเห็นการค้าระหว่างผู้ค้าชาวไทยและผู้ค้าฝั่งพม่าคือการค้าของพ่อเลี้ยงตีบผู้ที่เป็นเจ้าของฟาร์มวัว-กระบือชาวไทยที่ใหญ่ที่สุดในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยการ สอบถามพ่อเลี้ยงตีบเกี่ยวกับการค้าขายวัวระหว่างตัวพ่อเลี้ยงกับผู้ค้าฝั่งพม่านั้นจำเป็นที่จะต้องใช้นายหน้า โดยพ่อเลี้ยงตีบจะมีนายหน้าคู่ใจที่ชื่อหม่องเต็ง แต่เดิมนั้นหม่องเต็งเคยเป็นสมาชิกของ

ชนกลุ่มน้อยกะเหรี่ยงในฝั่งประเทศพม่า ซึ่งต่อมาหม่องเต็งก็ได้มีภรรยาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้หม่องเต็งมีคุณสมบัติที่ครบถ้วนของการเป็นนายหน้าค้าวัว กล่าวคือ มีสายสัมพันธ์กับผู้ค้าฝั่งพม่า รวมทั้งมีความรู้ในการดูลักษณะวัว เป็นต้น เมื่อพ่อเลี้ยงตีบต้องการวัวเข้ามาขายยังฝั่งไทยก็จะมีการบอกรายละเอียดต่างๆ ลักษณะและจำนวนของวัวที่ต้องการให้หม่องเต็งรับทราบและหม่องเต็งก็จะเดินทางข้ามไปยังฝั่งพม่าเพื่อตามหาวัวที่มีคุณสมบัติตามคำสั่งของพ่อเลี้ยงตีบในขั้นตอนต่อไป เมื่อหม่องเต็งข้ามมายังฝั่งประเทศพม่าแล้ว หม่องเต็งก็จะเข้าไปหาตลาดหรือผู้ค้าฝั่งพม่าที่รู้จักและคุ้นเคยกันดีเพื่อค้นหาวัวตามใบสั่งของพ่อเลี้ยงตีบผ่านการใช้สายสัมพันธ์ของความเป็นคนในของตัวหม่องเต็งเอง เมื่อได้วัวครบถ้วนตามใบสั่งหรือบางครั้งอาจจะไม่ได้วัวครบถ้วนตามใบสั่งของพ่อเลี้ยงตีบก็ตามที หม่องเต็งก็จะกลับมารายงานผลให้กับพ่อเลี้ยงตีบทราบเพื่อทำการยืนยันคำสั่งซื้อในขั้นตอนต่อไป

จะเห็นได้ว่านายหน้านั้นถือเป็นตัวแปรสำคัญอีกหนึ่งตัวแปรที่ทำให้การค้าขายวัวระหว่างผู้ค้าชาวไทยและผู้ค้าฝั่งพม่ามีความราบรื่นมากขึ้น หากไม่มีนายหน้าอย่างเช่นหม่องเต็งแล้วการค้าขายวัวของพ่อเลี้ยงตีบก็อาจจะมีความยากลำบากในหลายขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นทางด้าน การสื่อสารผ่านภาษากะเหรี่ยง หรือแม้กระทั่งการเข้าไปคัดเลือกวัวตามคุณสมบัติที่ลูกค้าสั่งมาได้หรือบางที่อาจจะถึงขั้นที่ไม่สามารถติดต่อซื้อขายเลยก็ได้ทีเดียว

รูปภาพ 4.2 บรรยากาศของฟาร์มของพ่อเลี้ยงตีบ

หลายคนอาจจะมีคำถามว่าถ้าหากผู้ค้าชาวไทยจ้างคนที่สามารถพูดภาษากะเหรี่ยงเข้าไปติดต่อซื้อขายวัวในฝั่งพม่าหรือแม้กระทั่งเดินทางไปด้วยตนเองนั้นสามารถทำได้หรือไม่ คำตอบคืออาจจะสามารถทำได้แต่ค่อนข้างอันตรายกับตัวผู้ซึ่งเป็นคนนอก อย่างเช่นในตัวอย่างกรณีของกลุ่มวิศวกรชาวไทยที่

เข้าไปสำรวจแร่ที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้ายังฝั่งชายแดนประเทศพม่า ในขณะที่กลุ่มคณะกำลังเดินทางในฝั่งพม่า นั้น ได้ถูกกลุ่มกองกำลังไม่ทราบฝ่ายยิงจนเสียชีวิต ตัวอย่างจากเหตุการณ์นี้ยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงความสำคัญของนายหน้าค้าวัวเป็นอย่างยิ่ง หากปราศจากนายหน้าแล้วผู้ค้าวัวก็ไม่สามารถที่จะข้ามฝั่งไปติดต่อเจรจาทางการค้ากับผู้ค้าในฝั่งพม่าได้โดยตรง เนื่องจากพวกเขาไม่มีคุณสมบัติทางด้านภาษา กะเหรี่ยงและที่สำคัญที่สุดผู้ค้านี้ไม่ได้เป็นคนในกลุ่มกะเหรี่ยงเหล่านั้นนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ นายหน้าจึงเปรียบเสมือนตัวเชื่อมต่อระหว่างการค้าระหว่างท้องถิ่นกับการค้าระดับโลกให้ได้เข้ามาพบปะกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและราบรื่นนั่นเอง

รูปภาพ 4.3 เจ้าหน้าที่รัฐกำลังทำการตรวจสอบจำนวนการขนส่งวัวและควาย บริเวณริมแม่น้ำสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอนฝั่งประเทศไทย

ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานประจำเดือน พฤษภาคม 2557

		ผลการปฏิบัติงาน					รวม	หมายเหตุ	
		พวยวัด	อ.แม่สะเรียง	อ.สบเมย	อ.ขุนยวม	อ.เมือง			
1. รับคำร้องขออนุญาตนำสัตว์เข้า (ร.1/1)	ราย	3	6	-		2	11		
2. ออกใบแจ้งอนุมัตินำสัตว์เข้า (ร.6)	ราย	3	6	-		2	11		
3. ออกใบอนุญาตนำสัตว์เข้า (ร.7)	ราย	5	11	1		5	22		
4. เฉพาะเลือกตรวจหาซิมส์นำเข้า									
- โด	ตัว	89	289	46		85	509		
- กระบือ	ตัว	15	155	7		64	241	เจาะเลือด 25% เพื่อทดสอบโรค	
5. ตรวจสอบสภาพสัตว์ก่อนอนุญาตให้นำเข้า		บ.สะทั้น	บ.แม่สาบ	บ.ห้วยคันบัน	บ.ห้วยผึ้ง	บ.น้ำเที่ยงดิน	บ.ในสอย	รวม	หมายเหตุ
- โด	ตัว	358	1,157	46	88	147	106	1,902	คิดเป็นมูลค่า 19,020,000 บาท
- กระบือ	ตัว	15	620	7	-	-	64	706	คิดเป็นมูลค่า 7,766,000 บาท
	รวม	373	1,777	53	88	147	170	2,608	คิดเป็นมูลค่า 26,786,000 บาท
6. ทำลายสัตว์นำเข้าเป็นโรคระบาด ฯ		อ.แม่สะเรียง	อ.สบเมย	อ.ขุนยวม		อ.เมือง		รวม	หมายเหตุ
- โด , กระบือ									
6.1 โรคแพนดิสโต	ตัว	-		-	-			-	
6.2 โรควันโรต	ตัว	-		-	-			-	
6.3 โรคปากและเท้าเปื่อย	ตัว	-		-	-			-	

รูปภาพ 4.4 ตารางแสดงผลการปฏิบัติงานของด่านกักสัตว์แม่ฮ่องสอนประจำเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 แสดงให้เห็นถึงจำนวนวัวและควายที่ถูกนำเข้าและตรวจโรคก่อนขนส่งต่อไปยังที่ต่างๆ ในประเทศไทยอย่างถูกกฎหมาย

4.2.2 ความสัมพันธ์แบบกึ่งทางการและไม่ทางการระหว่างผู้ค้าวัวและเจ้าหน้าที่รัฐ

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่านายหน้าค้าวัวหรือตัวอย่างนายหน้าที่ยกขึ้นมาคือหม่องเต็งนั้นถือได้ว่าเป็นตัวละครหลักที่ทำให้การค้าวัวระหว่างประเทศนั้นประสบความสำเร็จไปอย่างง่ายดาย แต่เมื่อวัวถูกขนส่งเข้ามายังชายแดนไทยในเขตอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนเรียบร้อยแล้วนั้น บทบาทตัวละครสำคัญในบทนี้ก็จะถูกเปลี่ยนมือในทันที ซึ่งถ้าหากวัวเข้ามาในประเทศไทยแล้วคนที่ผู้ค้าวัวต้องมีการปฏิสัมพันธ์มากที่สุดนั้นก็คือเจ้าหน้าที่รัฐในหน่วยงานต่างๆ ซึ่งรูปแบบในการปฏิสัมพันธ์นั้นมีหลากหลายรูปแบบซึ่งมีทั้งการร่วมมืออย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

แต่ก่อนที่จะทำความเข้าใจรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวนี้ ผู้เขียนจำเป็นที่จะต้องกล่าวถึงบริบทเชิงพื้นที่ของชายแดนไทย-พม่าในบริเวณอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอนเสียก่อน ซึ่งในหัวข้อข้างต้นนั้น ได้อธิบายถึงบริเวณชายแดนหลักที่มีการขนส่งวัวข้ามประเทศ ซึ่งบริเวณดังกล่าวคือบริเวณจังหวัดตาก จะทำการขนส่งวัวผ่านทางอำเภอแม่ระมาด ตำบลแม่สลิค อำเภอท่าสองยาง และอำเภอแม่สอด แต่ในงานศึกษาดังกล่าวจะเน้นการศึกษาเส้นทางการขนวัวในบริเวณด้านชายแดนต่างๆ ในบริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นหลัก เนื่องจากวัวที่ได้ถูกขนส่งไปยังจังหวัดเชียงใหม่แล้วส่วนใหญ่จะมาจากจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ด้านชายแดนในบริเวณพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้น โดยทั่วไปนั้นจะมีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าเขา โดยมีแม่น้ำสาละวินเป็นเครื่องแบ่งกั้นอาณาบริเวณชายแดนระหว่างไทย-พม่า อย่างเห็นได้ชัด

ด้วยเหตุนี้เองการติดต่อซื้อขายวัวของนายหน้านั้นจำเป็นที่จะต้องข้ามแม่น้ำสาละวินเพื่อเข้าไปติดต่อหรือหาวัวตามใบสั่งของผู้ค้ากับผู้ค้ากลุ่มต่างๆที่อยู่ในฝั่งพม่า หรือแม้กระทั่งเมื่อมีการขนส่งวัวและผู้ค้าวัวจะทำการตรวจสอบวัวที่ส่งมานั้นก็จำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบวัว ณ บริเวณริมแม่น้ำแม่น้ำสาละวินฝั่งไทยเท่านั้น ผู้ค้าไม่สามารถข้ามไปคัดเลือกสัตว์ทั้งบนฝั่งไทยหรือบนฝั่งพม่าโดยได้ เนื่องจากทั้งผู้ค้าและผู้ขายไม่ได้มีสัญชาติตรงกันข้ามกับตนเอง เช่น ผู้ค้าวัวไม่ได้มีสัญชาติพม่าหรือกะเหรี่ยง หรือผู้ค้าในฝั่งพม่าก็ไม่ได้มีสัญชาติไทย เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เองแม่น้ำสาละวินจึงเป็นส่วนเชื่อมหรือจุดนัดพบในการติดต่อเจรจาธุรกิจและการค้าขายวัวที่สำคัญเพียงแห่งเดียวนั่นเอง

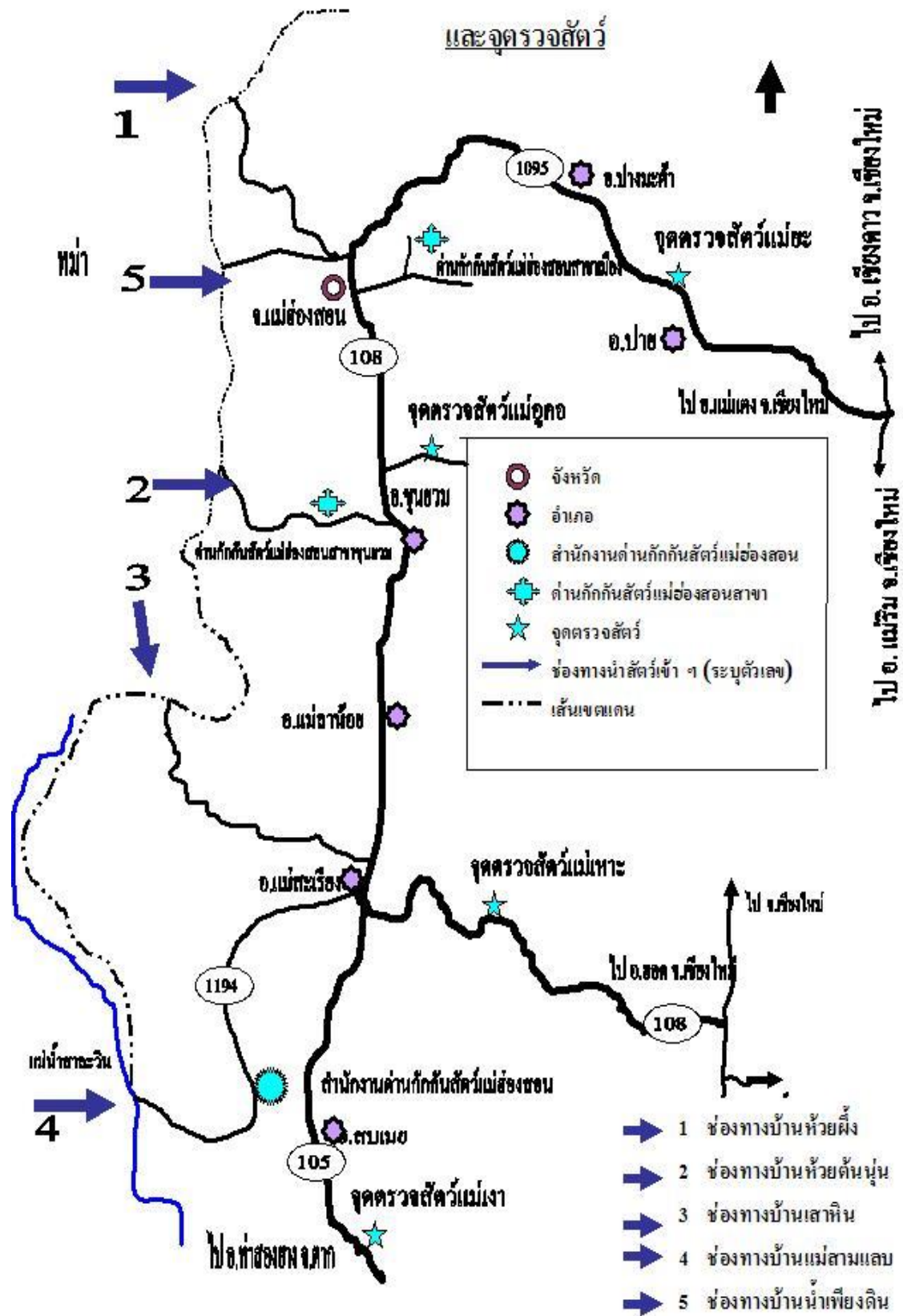

รูปภาพ 4.5 การขนส่งวัวผ่านเรือขนส่งข้ามฟากชายแดนไทย-พม่า
บริเวณแม่น้ำสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โดยทั่วไปแล้วในจังหวัดแม่ฮ่องสอนนั้นมีด่านหรือช่องทางการนำเข้าสัตว์อยู่ด้วยกันหลายจุด ซึ่งแต่ละช่องทางนั้นมีเส้นทางที่ทะลุหากันได้ โดยผู้ค้าวัวนั้นหากต้องการขนส่งวัวเข้ามายังเขตประเทศไทยอย่างถูกกฎหมายก็จำเป็นที่จะต้องนำวัวผ่านเข้าช่องทางต่างๆในจังหวัดแม่ฮ่องสอนดังต่อไปนี้

- ช่องทางบ้านห้วยผึ้ง ด่านนี้จะตั้งอยู่บริเวณตำบลห้วยผา อำเภอเมือง
- ช่องทางบ้านห้วยต้นนุ่น ด่านนี้จะตั้งอยู่บริเวณตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม
- ช่องทางบ้านเสาหิน ด่านนี้จะตั้งอยู่บริเวณตำบลเสาหิน อำเภอแม่สะเรียง
- ช่องทางบ้านแม่สามแลบ ด่านนี้จะตั้งอยู่บริเวณ ตำบลสบเมย อำเภอสบเมย
- ช่องทางบ้านน้ำเพียงดิน ด่านนี้จะตั้งอยู่บริเวณตำบลผาป่อง อำเภอเมือง

แผนที่ช่องทางนำสัตว์เข้าราชอาณาจักรของด่านกักกันสัตว์แม่ฮ่องสอน

รูปภาพ 4.6 ช่องทางด่านกักสัตว์ทั้งหมดในจังหวัดแม่ฮ่องสอน

จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเจ้าหน้าที่ด่านกักสัตว์นั้นได้ระบุสาเหตุที่ต้องกระจายการตั้งด่านนำสัตว์เข้าออกเป็น 5 จุด โดยมีสาเหตุหลักๆดังต่อไปนี้

ป้องกันการลักลอบนำสัตว์เข้ามาอย่างผิดกฎหมาย

กล่าวคือหากมีด่านนำสัตว์เข้ามาเพียงด่านเดียวนั้น ในขณะที่ผู้ค้าวัวอยู่ในจุดที่ห่างไกลด่านดังกล่าว ก็อาจจะทำให้ผู้ค้านั้นเกิดความรู้สึกที่จะไม่ยอมนำวัวของตนเดินทางไปตรวจยังด่านที่ไกลเนื่องจากอาจจะทำให้เสียเวลาในการขนวัวไปอีกทอดหนึ่ง ซึ่งความรู้สึกของผู้ค้าดังกล่าวอาจจะนำมาสู่วิธีการนำวัวข้ามด่านอย่างผิดกฎหมายในที่สุด ซึ่งถ้าหากย้อนเวลาไปเมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่แล้วในขณะที่ด่านนำสัตว์เข้ายังมีเพียงไม่กี่จุด จะพบว่าการลักลอบนำสัตว์ข้ามพรมแดนอย่างผิดกฎหมายนั้นมีจำนวนตัวเลขที่สูงมาก เมื่อทางหน่วยงานรัฐได้ตัดสินใจเพิ่มจำนวนด่านขึ้นมาอีก 5 จุดทำให้การตรวจตราการลักลอบการนำเข้าสัตว์อย่างผิดกฎหมายนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ถ้าหากผู้ค้าลักลอบนำสัตว์เข้ามาอย่างผิดกฎหมายและถูกเจ้าหน้าที่รัฐจับได้ก็จะต้องจ่ายค่าปรับในมูลค่าที่สูงมาก เช่น หากผู้ค้าลักลอบนำเข้าเข้ามายังเขตไทยและถูกจับได้ ก็จะถูกปรับเป็นจำนวนเงินไม่เกิน 5,000 บาท ดังนั้นหากเป็นวัวหรือควายก็จะมีค่าปรับที่สูงขึ้นกว่าหลายเท่าตัวอย่างแน่นอน ซึ่งถึงแม้จะมีค่าธรรมเนียมการนำสัตว์การนำสัตว์ผ่านด่านมาอย่างถูกต้องกฎหมาย ก็ยังถือว่ายังมีค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่าหากเทียบกับค่าปรับในราคาแพง ด้วยเหตุนี้เองการกระจายการตั้งด่านทั้ง 5 จุดนั้นก็ช่วยลดจำนวนผู้ค้าที่นำวัวเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมายลงไปได้มากนั่นเอง

ช่วยอำนวยความสะดวกและลดต้นทุนการขนส่งแก่ผู้ค้า

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นหากด่านนำสัตว์เข้าอยู่ห่างจากจุดที่ผู้ค้าครอบครองวัว นอกจากจะเสียเวลาในการนำวัวเดินทางเข้ามาตรวจสอบกับทางด่านอย่างถูกต้องกฎหมายแล้ว การขนส่งวัวมาที่ด่านสามารถทำได้เพียงวิธีเดียวเท่านั้นคือการนำวัวล่องเรือเข้ามายังด่านซึ่งมีต้นทุนและทำให้เกิดค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เองการกระจายด่านทั้ง 5 จุดในแต่ละพื้นที่ตลอดตามแนวชายแดนจึงทำให้ผู้ค้าวัวสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายและเวลาในการขนสัตว์เข้ามาตรวจที่ด่านนั่นเอง

สัตว์ส่วนใหญ่ที่ผ่านด่านทั้งห้าส่วนใหญ่จะมีสัตว์หลายประเภท แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นวัวและควายเสียมากกว่า ส่วนสัตว์ชนิดอื่น เช่น แพะ ก็จะมีจำนวนไม่มากนักที่ผ่านด่านเข้ามาเนื่องจากสัตว์ชนิดนี้มีการวินิจฉัยโรคปากเท้าเปื่อยได้ก่อนข้างยากหากเทียบกับวัวและควาย เนื่องจากแพะจะมีระยะเวลาการเพาะเชื้อที่สั้นกว่าวัวและควาย เมื่อแพะมีการติดเชื้อก็จะสามารถแสดงอาการได้ในระยะเวลา 1-3 วัน ด้วยเหตุนี้แพะจึงมีความอันตรายต่อผู้บริโภคมกกว่าวัวและควาย เพราะฉะนั้นแพะจึงไม่ค่อยเป็นที่นิยมในการนำเข้ามายังประเทศไทยเท่าใดนัก

ถึงแม้ว่าด่านกักสัตว์ตามจุดต่างๆจะมีการนำสัตว์เข้ามาตรวจสอบอยู่เป็นประจำอยู่แล้วก็ตาม แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะมีช่วงเวลาที่ย่านนั้นห้ามนำสัตว์เข้ามาเช่นกัน ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวนั้นก็คือเวลาในช่วงฤดูฝน สาเหตุที่ทางด่านกักสัตว์ห้ามนำสัตว์เข้ามาในช่วงนี้เพราะทางด่านให้ช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นเวลาของการพักเชื้อโรค โดยเฉพาะเชื้อที่ติดต่อกับวัวและควาย เนื่องจากเส้นทางที่วัวและควายใช้เดินทางผ่านมายังด่านนั้นจะมีมูลของสัตว์เหล่านี้ถูกถ่ายอยู่ตลอดทางและเมื่อมีวัวหลายตัวเดินทางผ่านก็จะมีมูลทับถมกันเรื่อยๆและวัวเหล่านั้นจะเหี่ยบบมูลของวัวตัวก่อนหน้านี้ ซึ่งถ้าหากมูลของวัวตัวก่อนหน้ามีเชื้อโรคอยู่ก็จะทำให้วัวตัวที่เดินต่อมาเหี่ยบบมูลดังกล่าวและทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อได้อย่างง่ายดายยิ่งขึ้น ดังนั้นการนำวัวและควายเข้ามาในช่วงนี้ก็จะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อการติดต่อเชื้อโรคต่างๆได้ง่ายกว่าในช่วงฤดูแล้งปกติ เนื่องจากในฤดูฝนจะมีอากาศที่ค่อนข้างเย็นชื้นซึ่งเป็นสภาวะที่เหมาะสมแก่การพักตัวของเชื้อโรคชนิดต่างๆและนอกจากนั้นยังทำให้เชื้อโรคมีชีวิตเป็นระยะเวลานานกว่าเดิมหากเทียบในสภาวะฤดูแล้งปกติ ดังนั้นในช่วงฤดูดังกล่าวจึงมีการปิดด่านเพื่อพักเชื้อและงดเว้นการนำเข้าสัตว์เป็นเวลาประมาณ 30 – 45 วัน

โดยปกติแล้วด่านทั้งห้าจะสามารถเปิดรับสัตว์นำเข้ามาเป็นปกติ แต่มีอยู่ด่านหนึ่งคือด่านบ้านเสาคินในเขตอำเภอแม่สะเรียงถือเป็นด่านที่ใหญ่ที่สุด เนื่องจากเลือดที่ได้จากการเจาะจากวัวจะถูกนำมาตรวจสอบวินิจฉัยโรคที่ด่านนี้ทั้งหมด ซึ่งถ้าหากด่านตรวจเลือดและพบโรคที่ร้ายแรงขึ้นมาตัวอย่างเลือดดังกล่าวก็จะถูกส่งไปพิสูจน์ยืนยัน ณ หน่วยงานกรมปศุสัตว์อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนั้นในด่านนี้ยังถือเป็นด่านที่คอยสกัดวัวที่ลักลอบนำเข้าอย่างผิดกฎหมายส่งต่อไปยังจังหวัดเชียงใหม่อีกด้วย หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการตรวจสอบดังกล่าวแล้ว วัวก็จะถูกขนส่งไปยังฟาร์มของผู้ค้าซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นผู้ค้ารายใหญ่ที่สั่งวัวจำนวนครั้งละประมาณ 30 – 100 ตัวขึ้นไป และฟาร์มของผู้ค้าเหล่านี้มักจะอยู่บริเวณจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งฟาร์มเหล่านี้จะเป็นจุดพักวัวเพื่อส่งต่อไปยังจังหวัดต่างๆตามที่ลูกค้าได้สั่งไว้ หรือแม้กระทั่งใช้เป็นที่พักสำหรับขุนวัวเพื่อส่งออกไปขายให้แก่ลูกค้าที่อยู่ต่างประเทศต่อไป

จากข้อมูลข้างต้นจะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าและเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ในระดับที่เป็นทางการ เนื่องจากผู้ค้าจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐในการนำวัวเข้ามาในประเทศไทยอย่างเคร่งครัด ตั้งแต่การนำวัวเข้าไปตรวจยังด่านกักสัตว์ การขอใบอนุญาตนำเข้าวัว จนกระทั่งถึงขั้นตอนการนำตัวอย่างเลือดของวัวไปตรวจโรคอย่างละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งถือว่าขั้นตอนต่างๆนั้นมีความละเอียดถี่ถ้วนและมีมาตรฐานในการป้องกันสัตว์ที่เป็นโรคที่มีความปลอดภัยสูง แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการค้าขายแทบทุกชนิด (รวมถึงการค้าวัว) ผู้ค้าส่วนใหญ่มักจะแสวงหาผลกำไรสูงสุดเท่าที่จะทำได้

ถึงแม้หน่วยงานรัฐจะพยายามทำให้การค้าวัวเป็นเรื่องที่ถูกต้องและเป็นทางการตามกระบวนการที่รัฐควบคุมเองอย่างเบ็ดเสร็จ แม้กระทั่งการพยายามเก็บภาษีนำเข้าให้น้อยที่สุดเพื่อไม่ให้กระทบกับผู้ค้ามากนัก แต่สำหรับมุมมองของผู้ค้านั้นกลับมองหาผลกำไรมากกว่าการจะปฏิบัติตามสิ่งที่รัฐพยายามกำกับควบคุม ด้วยเหตุนี้เองผู้ค้าจึงต้องหาวิธีการแสวงหาผลกำไรเพิ่มเติมผ่านวิธีการสร้างความสัมพันธ์ต่อเจ้าหน้าที่รัฐในรูปแบบอื่น ๆ นอกเหนือจากการที่รัฐพยายามกำกับแต่เพียงฝ่ายเดียวซึ่งได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว โดยความสัมพันธ์ที่ผู้เขียนจะกล่าวต่อไปคือความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการระหว่างตัวผู้ค้าวัวและเจ้าหน้าที่รัฐบางส่วนซึ่งมีลักษณะรูปแบบที่น่าสนใจ

หลังจากเสร็จสิ้นการขนส่งวัวเข้ายังเขตราชอาณาจักรไทยเป็นที่เรียบร้อยแล้วนั้น ในทางปฏิบัติทั่วไปถือว่าการเสร็จสิ้นขั้นตอนของการนำเข้าวัวจากชายแดนพม่าสู่ประเทศไทยอย่างสมบูรณ์ แต่ในอีกด้านหนึ่งยังมีผู้ค้าที่ต้องการหากำไรที่ได้จากการค้าวัวมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมซึ่งจะใช้วิธีการลดต้นทุนการขนส่งวัวจากพม่าเข้ามายังประเทศไทย โดยลู่ใหญ่ผู้ซึ่งเป็นนายหน้าจัดหาซื้อวัวรายย่อยจะมาบอกเล่าวิธีการขนส่งดังกล่าว เพื่อไม่ให้เป็นการสับสนระหว่างนายหน้าอย่างหม่องเต็งและลู่ใหญ่ ผู้เขียนจำเป็นที่จะต้องชี้แจงคุณสมบัติและความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งสองเสียก่อน โดยลู่ใหญ่จะมีหน้าที่ต่างจากหม่องเต็งซึ่งมีหน้าที่เข้าไปหาวัวตามใบสั่งของพ่อเลี้ยงดิบยังฝั่งพม่าผ่านการใช้ความสัมพันธ์ของความเป็นคนในกลุ่มผู้ค้ากะเหรี่ยง รวมถึงการใช้ภาษากะเหรี่ยงในการสื่อสารอย่างคล่องแคล่วเพื่อนำวัวเข้ามายังฝั่งไทย แต่สำหรับตัวลู่ใหญ่นั้นเป็นคนไทยสัญชาติไทย ไม่สามารถพูดภาษากะเหรี่ยงหรือเดินทางข้ามฝั่งไปค้นหาวัวแบบที่หม่องเต็งทำได้ แต่ลู่ใหญ่นั้นจะรับใบสั่งจากผู้ซื้อรายย่อยเพื่อที่จะนำวัวไปฆ่าแหละเอง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะมีการสั่งซื้อวัวไม่เกิน 3-10 ตัว (หรือรายใหญ่ในบางครั้ง) ในประเทศไทยหรือประเทศเพื่อนบ้านอย่าง มาเลเซีย เพื่อตามหาซื้อวัวที่ข้ามมายังฝั่งไทย (ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นตลาดวัวและฟาร์มของผู้ค้ารายใหญ่อย่างพ่อเลี้ยงดิบ) หรือแม้กระทั่งการนำใบสั่งซื้อวัวดังกล่าวไปให้พ่อเลี้ยงดิบเพื่อให้หม่องเต็งไปหาวัวตามลักษณะที่ต้องการต่อไป

ลู่ใหญ่ได้เผยวิธีการลดต้นทุนผ่านการขนส่งดังกล่าวว่า ตามหลักการทั่วไปของการนำเข้าวัวจากพม่าเข้าสู่รัฐไทยนั้นจำเป็นที่จะต้องทำตามขั้นตอนและวิธีการต่างๆ ที่กฎหมายของประเทศไทยได้ระบุไว้ตั้งแต่การขอใบอนุญาตต่างๆ ซึ่งการขอใบอนุญาตนำเข้านั้นผู้ค้าจำเป็นจะต้องระบุจำนวนวัวที่ต้องการให้ถูกต้องชัดเจน และวัวที่ได้สั่งเข้ามานั้นจะต้องครบตามจำนวนที่ได้ระบุไว้ในใบนำสัตว์เข้าขั้นตอนสุดท้าย และการเสียภาษีอากรของวันนั้นก็จะต้องจ่ายให้ครบทุกตัว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้ค้ารายใหญ่ที่สั่งวัวนำเข้าเป็นจำนวนมาก (ตั้งแต่ 50-500ตัวขึ้นไป) ต้องจ่ายภาษีที่มีมูลค่าสูง

เพราะฉะนั้นผู้ค้าวัวจึงมีแนวความคิดวิธีการเพื่อต้องการที่จะลดค่าใช้จ่ายจากการจ่ายภาษีอากรวัวทุกตัวในจำนวนครั้งละมากๆ โดยการหลีกเลี่ยงที่จะไม่จ่ายภาษีให้ครบทุกตัวนั่นเอง โดยวิธีการที่ว่านั้นสามารถยกตัวอย่างได้ดังนี้ สมมุติผู้ค้าวัว ก. สั่งวัวจำนวน 100 ตัว เมื่อวัวข้ามมาถึงฝั่งไทยครบถ้วนแล้ว ผู้ค้าวัว ก. ไม่จำเป็นที่จะต้องนำวัวทั้ง 100 ตัวเข้าไปตรวจในด่านตรวจสัตว์ทั้งหมดก็ได้ แต่อาจจะ

นำเข้าไปตรวจแค่ 50 ตัว ซึ่งเมื่อผู้ค้า ก. ได้ขอใบอนุญาตต่างๆจนกระทั่งได้ไปรับรองการตรวจโรคและเสียบายิวจำนวน 50 ตัวตามที่กฎหมายรัฐไทยได้กำหนดเป็นที่เรียบร้อยแล้วนั้น ผู้ค้า ก. ก็จะสามารถนำวัว 50 ตัวเข้ามาในประเทศไทยได้อย่างถูกกฎหมาย ด้วยเหตุนี้จึงเกิดคำถามขึ้นว่าจะมีวิธีการจัดการวัว 50 ตัวที่เหลืออย่างไร และวัว 50 ตัวที่เหลือผู้ค้า ก. จะนำเข้ามาโดยวิธีไหน

คำตอบของคำถามข้างต้นก็คือวัวอีก 50 ตัวที่เหลือนั้นจะยังไม่ถูกขนส่งเข้ามายังฝั่งไทยจนกว่าจะถึงเวลากลางคืน ซึ่งอยู่ในช่วงนอกเวลาราชการของเจ้าหน้าที่รัฐไทย วัว 50 ตัวที่เหลือจะถูกขนมายังฝั่งไทยโดยมีรถบรรทุกเข้ามาขนวัวตามปกติ คำถามอาจจะเพิ่มขึ้นมาอีกในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐไทยที่คอยเฝ้าเวรยามบริเวณด่านว่าไม่ทันสังเกตเห็นแม้แต่น้อยเลยหรืออย่างไร คำตอบคือเจ้าหน้าที่สังเกตเห็นทุกกระบวนการขั้นตอน แต่ผู้ค้า ก. จะมีคำตอบแทนพิเศษให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อที่จะไม่ต้องให้เจ้าหน้าที่สอดส่องหรือสนใจในขณะที่ผู้ค้า ก. กำลังขนวัวอีก 50 ตัวที่เหลือขึ้นรถบรรทุกนั่นเอง ลูกใหญ่ยังกล่าวต่อไปว่าจังหวัดแม่ฮ่องสอนคือที่ที่เดียวที่สามารถกระทำการในลักษณะนี้ได้ เนื่องจากด่านตรวจของทหารระหว่างทางที่มาสู่จังหวัดเชียงใหม่จะมีน้อยกว่าหากเทียบกับจังหวัดตากซึ่งมีด่านตรวจเกือบตลอดเส้นทาง ซึ่งทำให้การตรวจสอบนั้นมีมากขึ้นกว่าซึ่งทำให้ผู้ค้านั้นมีโอกาสที่จะนำวัวข้ามไปยังจังหวัดอื่น ได้น้อยมาก ถึงแม้ว่าจังหวัดตากจะมีตลาดวัวที่ใหญ่กว่าทางตลาดวัวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนก็ตาม

ภายหลังที่ผู้ค้า ก. ได้นำวัวเข้ามายังจุดพักในอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน ทั้งที่ผ่านการตรวจและไม่ผ่านการตรวจจำนวนทั้งสิ้น 100 ตัวแล้วนั้น ยังมีขั้นตอนอื่นๆในการตรวจสอบวัวที่ผ่านเข้ามาในจังหวัดแม่ฮ่องสอนอีกครั้งหนึ่งก่อนจะถูกขนส่งไปยังจังหวัดอื่นๆรวมทั้งจังหวัดเชียงใหม่โดยสัตว์แพทย์ประจำจังหวัดอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งวัวที่ผ่านการชำระภาษีและตรวจโรคอย่างถูกกฎหมายจำนวน 50 ตัวแรกนั้นจะไม่ค่อยมีปัญหาเท่าใดนักเนื่องจากมีเอกสารรับรองอย่างถูกต้องอยู่แล้ว ส่วนวัวที่เหลืออีก 50 ตัวที่ยังไม่ได้ตรวจโรคและเสียบายิวใดๆนั้น ผู้ค้า ก. สามารถอ้างกับสัตวแพทย์ได้ว่าเป็นวัวที่ตนเลี้ยงเองมานานแล้ว ซึ่งในความเป็นจริงวัวพันธุ์บราห์มันเลือดผสม 25% โดยส่วนใหญ่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะถูกนำเข้าจากประเทศพม่าแทบทั้งสิ้น วัวที่เลี้ยงเองในจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะเป็นวัวพันธุ์พื้นเมืองไทยที่มีตัวขนาดเล็ก ให้เนื้อในปริมาณน้อยและไม่เป็นที่นิยมของตลาดเท่ากับวัวพันธุ์บราห์มันดังกล่าว ถึงแม้ว่าสัตวแพทย์จะรู้ว่าผู้ค้า ก. นั้น ไม่ได้เลี้ยงวัวจำนวน 50 ที่เหลือ แต่สัตวแพทย์ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะไม่ตรวจโรคให้กับวัวดังกล่าวได้เนื่องจากไม่มีหลักฐานว่าผู้ค้า ก. ได้กระทำเช่นนั้นจริง เพราะฉะนั้นวัวทั้ง 100 ตัวทั้งที่นำเข้ามาอย่างถูกต้องตามกฎหมายและที่ยังไม่ถูกกฎหมายนั้นจะถูกตรวจโรคและได้ไปรับรองวัคซีนรวมทั้งมีการคิดใบพลาสติกที่หูวัวโดยสัตวแพทย์จังหวัดแม่ฮ่องสอนซึ่งจะสามารถขนส่งวัวเหล่านี้ไปขายไปยังจังหวัดต่างๆต่อไป

4.3 กาดวัว: การต่อรองราคาและการปะทะประสานระหว่างองค์ความรู้ (เส้นทางจากอำเภอแม่สะเรียงสู่จังหวัดเชียงใหม่)

หลังจากการขนส่งวัวออกจากอำเภอแม่สะเรียงเป็นที่เรียบร้อย การขนส่งวัวยังสามารถขนส่งออกจำหน่ายไปยังจังหวัดต่างๆ อาทิเช่น การส่งวัวเพื่อนำไปขุนต่อเพื่อต้องการเนื้อโคขุนยังจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งการส่งวัวไปขุนต่อยังจังหวัดดังกล่าวจะทำให้เนื้อที่ได้นั้นมีคุณภาพดีกว่าและมีมูลค่าเพิ่มขึ้นกว่าเนื้อวัวที่ซื้อมาจากอำเภอแม่สะเรียงเป็นอย่างมาก สาเหตุที่โคขุนมีมูลค่าสูงกว่าเนื้อวัวปกตินั้นเนื่องจากการที่โคขุนเหล่านี้ได้ถูกเลี้ยงด้วยอาหารสัตว์อย่างดีและใช้ระยะเวลาในการขุนประมาณ 3 เดือนขึ้นไป จึงทำให้ลักษณะเนื้อที่ได้นั้นมีไขมันแทรก เมื่อนำเนื้อดังกล่าวไปประกอบอาหารจะทำให้เนื้อนั้นมีรสชาติที่ดีมาก ด้วยเหตุนี้โคขุนจึงเป็นที่ถูกปากของผู้บริโภค รวมทั้งยังเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าจากประเทศจีน กัมพูชา มาเลเซีย ด้วยเหตุนี้วัวส่วนมากจะถูกนำไปขุนต่อยังจังหวัดดังกล่าวเนื่องจากต้องคอยป้อนเนื้อโคขุนเข้าสู่ตลาดต่างประเทศอยู่เป็นประจำ

นอกจากจะมีการส่งวัวจากอำเภอแม่สะเรียงไปขุนยังเส้นทางสองจังหวัดดังกล่าวแล้ว เส้นทางสำคัญอีกหนึ่งเส้นทางที่วัวถูกส่งไปมากไม่แพ้กันคือเส้นทางการนำวัวเข้าไปขายยังจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งช่องทางการนำวัวเข้าไปจำหน่ายยังจังหวัดเชียงใหม่สามารถแบ่งเป็นสองเส้นทางหลักคือ บริเวณอำเภอสันป่าตองและอำเภอดอยหล่อ โดยจะมีกลุ่มผู้ค้ารายใหญ่ เช่น ชาวจีน ชาวมาเลเซีย ชาวกัมพูชา ฯลฯ กว้านซื้อวัวจากอำเภอแม่สะเรียงเป็นจำนวนมากเพื่อนำเข้ามาจัดจำหน่ายในบริเวณบ้านหรือฟาร์มของผู้ค้าเหล่านี้โดยตรง โดยการจำหน่ายวัวที่มีจำนวนมากดังกล่าวจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการกว้านซื้อวัวจำนวนมากเพื่อนำมาพักและจำหน่ายต่อไปในฟาร์มของพ่อเลี้ยงดิบ ณ อำเภอแม่สะเรียง โดยจะต่างกันแค่อยู่คนละจังหวัดเท่านั้น ทำให้บรรดาผู้ค้ารายย่อยไม่จำเป็นต้องเดินทางไกลเพื่อไปคัดเลือกวัวด้วยตนเองหรือแม้กระทั่งเสียค่าขนส่งเพิ่มเติมจากจังหวัดแม่ฮ่องสอนสู่จังหวัดเชียงใหม่ และข้อสำคัญอีกประการคือผู้ค้ารายใหญ่ไม่จำเป็นต้องเสียเช่าที่เพื่อนำวัวไปขายยังตลาดวัวทุ่งฟ้าบดอีกด้วย

อีกหนึ่งเส้นทางหลักที่นำวัวจากอำเภอแม่สะเรียงเข้ามาจำหน่ายคือ ตลาดวัวทุ่งฟ้าบดหรือที่เรียกกันว่า กาดวัวไต้งพระบด อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ โดยส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้ค้ารายย่อยที่นำวัวมาขายและมีวัวครอบครองประมาณ 1-4 ตัว โดยเส้นทางกาดวัวดังกล่าวถือเป็นเส้นทางเกือบสุดท้ายก่อนจะนำวัวไปฆ่าและนำเนื้อไปขายยังเชียงใหม่ในตลาดต่างๆของจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

ท่ามกลางโฆษณาสรรพคุณสินค้าจากลำโพงในยามเช้า ประกอบกับผู้คนเดินขวักไขว่เพื่อจับจ่ายสินค้าในตลาดนัดทุ่งฟ้าบดทุกเช้าวันเสาร์ ทำให้ผู้เขียนได้สัมผัสถึงบรรยากาศของตลาดนัดแห่งนี้ที่มีผู้คนมากมายเดินทางมาซื้อของชนิดต่างๆที่ตลาดแห่งนี้มีจำหน่ายตั้งแต่สากรกระเปื้อยันเรือรบ เนื่องจาก

สินค้าที่มีจำหน่ายหลากหลายประเภท ทำให้พื้นที่ของตลาดแห่งนี้ขยับขยายออกไปเป็นพื้นที่กว้างมาก ซึ่งกินบริเวณสองฝั่งริมถนนเส้นชุปเปอร์ไฮเวย์บริเวณอำเภอสันป่าตอง ซึ่งในแต่ละฝั่งก็จะมีการขายสินค้าที่แตกต่างชนิดกันซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มสินค้าหลักๆ ได้สองชนิด ฝั่งหนึ่งเน้นขายสินค้าจำพวกอาหารหรือเครื่องอุปโภคบริโภคหรือแม้แต่เครื่องใช้ไฟฟ้าชนิดต่างๆ ในขณะที่อีกฝั่งซึ่งถือเป็นหัวใจหลักของตลาดแห่งนี้จะมีสินค้าคือ รถยนต์และรถจักรยานยนต์มือสอง สัตว์เลี้ยงชนิดต่างๆ อย่างเช่น ไก่ชน และโดยเฉพาะสินค้าเด่นของฝั่งนี้คือวัวพันธุ์ต่างๆ ซึ่งกินเนื้อที่เกือบทั้งตลาดในฝั่งนี้ราวกับฟาร์มวัวขนาดมหึมาแห่งหนึ่งก็ว่าได้ ซึ่งมีการจัดสรรปันส่วนพื้นที่ในการขายค่อนข้างเป็นสัดส่วนไม่ปนกัน

รูปภาพ 4.7 กาดจัวบริเวณส่วนจำหน่ายอาหารและของใช้ทั่วไปซึ่งมีผู้มาจ่ายตลาด
อย่างไม่ขาดสาย

หลังจากที่ผู้เขียนเดินผ่านบริเวณที่มีเสียงตะโกนโหวกเหวกของบรรดาพ่อค้าแม่ค้าทั้งหลายในส่วน
ของสินค้าอุปโภคบริโภคแล้ว เมื่อเดินเข้ามาในส่วนพื้นที่ของการขายวัวผู้เขียนกลับไม่ได้ยินเสียง
บรรดาพ่อค้าแม่ค้าที่ตะโกนต่อราคาสินค้ากับลูกค้าเลยแม้แต่น้อย แต่ผู้เขียนกลับได้ยินเสียงร้องอ้ออึง
ของวัวดังไปทั่วประกอบกับกลิ่นมูลวัวที่คลุ้งไปทั่วบริเวณที่เดินผ่าน จึงทำให้ผู้เขียนมั่นใจว่าได้
เข้ามาสู่พื้นที่ของการขายวัวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

รูปภาพ 4.8 บรรยากาศของกาดวัวที่ผู้ค้าและผู้ขายมักจะมาคัดเลือกซื้อวัวอยู่เป็นประจำ

ในบริเวณพื้นที่ขายวัวนั้นผู้เขียนสังเกตว่าพื้นที่ดังกล่าวแทบไม่มีผู้หญิงปรากฏตัวอยู่ในพื้นที่นี้แม้แต่น้อย ทั้งผู้ค้าและผู้ขายล้วนเป็นผู้ชายแทบทั้งหมด อย่างไรก็ตามที่สุดผู้หญิงจะมีบทบาทคอยช่วยสามีในเรื่องต่างๆเล็กน้อยเช่นการเก็บเงินที่ได้จากการขายวัวให้สามีซึ่งเป็นผู้ค้าเพียงเท่านั้น ในเรื่องของการบรรยายสรรพคุณและการต่อรองราคาวัวมักจะตกเป็นหน้าที่ของฝ่ายชายแทบทั้งสิ้น คงไม่ผิดนักที่จะมองว่าเพศชายเป็นผู้ผูกขาดการซื้อขายวัวแต่เพียงฝ่ายเดียว

ในบริเวณพื้นที่การขายวัวจะมีการจำหน่ายวัวหลากหลายสายพันธุ์ อาทิเช่น วัวคอย วัวพันธุ์ชาโลเล่ และวัวที่พบมากที่สุดคือวัวพันธุ์บราห์มัน ซึ่งวัวพันธุ์นี้ยังสามารถแบ่งได้หลายเกรดตามปริมาณเลือดพันธุ์บราห์มันผสมกับวัวพื้นเมืองซึ่งมีสัดส่วนตั้งแต่ 25% ไปจนถึงพ่อพันธุ์ที่มีเลือดพันธุ์บราห์มัน 100% ซึ่งมีราคาขายเป็นหลักล้านบาท ยิ่งวัวที่มีเลือดบราห์มันผสมมากเท่าใด ราคาของวัวตัวนั้นก็สูงขึ้นไปด้วยเนื่องจากเปอร์เซ็นต์ของเลือดสามารถกำหนดขนาดของวัวได้ เช่นถ้าหากวัวตัวไหนมีเลือดบราห์มันผสมมาก วัวตัวนั้นก็จะมีขนาดตัวที่ใหญ่โตและให้ปริมาณเนื้อที่มากขึ้นตามไปอีกด้วย แต่โดยทั่วไปแล้วผู้ซื้อในกาดวัวมักจะนิยมซื้อวัวบราห์มันเลือดผสม 25% เนื่องจากวัวชนิดนี้จะมีราคาที่ค่อนข้างสมเหตุสมผล ราคาไม่แพงจนเกินไปและให้ปริมาณเนื้อค่อนข้างเยอะพอสมควร

รูปภาพ 4.9 วัวบราห์มันในภาคจัว

นอกจากวัวหลากหลายสายพันธุ์ที่มีให้เลือกซื้อแล้ว ผู้เขียนยังพบว่าผู้ค้าในภาคจัวยังมีหลายประเภท เช่นเดียวกัน ตั้งแต่กลุ่มผู้ค้ารายย่อยที่มีมากสุดในภาคจัว โดยมักซื้อวัวต่อจากกลุ่มผู้ค้ารายใหญ่อีกทอดหนึ่งเพื่อนำมาเก็งกำไรในการขายต่อ ผู้ค้ารายย่อยบางรายอาจจะนำวัวไปเลี้ยงให้อ้วนก่อนนำมาขายได้เช่นกัน โดยจะมีวัวที่นำมาขายไม่เกิน 4 ตัว ส่วนผู้ค้าอีกกลุ่มหนึ่งคือกลุ่มผู้ค้ารายใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่จะขนวัวมาจากอำเภอแม่สะเรียงโดยตรง (เช่นพ่อเลี้ยงคืบ) หรือผู้ค้ารายใหญ่ที่กว้านซื้อวัวจากอำเภอแม่สะเรียงจำนวนมากเข้ามาขายยังภาคจัวอีกต่อหนึ่ง ผู้ค้ารายใหญ่เหล่านี้มักจะมีวัวในครอบครองเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 10 ตัวขึ้นไป โดยส่วนใหญ่วัวที่ซื้อมาจะเป็นวัวที่เคยอยู่ในจุดพักหรือฟาร์มของตนเองในช่วงระยะเวลาหนึ่งก่อนนำมาขายต่อยังภาคจัว

นอกจากจะจำแนกประเภทของผู้ค้าได้แล้ว เรายังสามารถจำแนกประเภทของผู้ซื้อได้อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นผู้ซื้อรายย่อยที่ซื้อวัวไปขุนให้อ้วนแล้วนำไปขายต่อ หรือผู้ซื้อรายย่อยที่มักซื้อวัวไปล้มในช่วงงานเทศกาลต่างๆ และผู้ซื้อรายย่อยที่มักซื้อวัวไปเชือดยังโรงฆ่าสัตว์เพื่อนำเนื้อวัวที่ได้ออกจำหน่ายต่อไปยังเชิงวัวตามตลาดต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ ไม่ว่าจะเป็นผู้ซื้อประเภทใดต่างจำเป็นต้องเรียนรู้วิธีการดูหรือคัดเลือกวัวตามลักษณะวัวที่ดี แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการมีความรู้อย่างเดียวอาจจะไม่ช่วยอะไร หากไร้ซึ่งประสบการณ์ในการซื้อวัวมาก่อน เพราะการซื้อขยวานั้นหากดูวัวไม่เป็นก็อาจจะถูกผู้ค้าหลอกขายวัวชั้นเลวให้ก็เป็นได้

กรณีศึกษาตัวอย่างการใช้ทักษะความรู้และประสบการณ์ในการซื้อวัวของลุงใหญ่ซึ่งเป็นนายหน้าค้าวัวผู้มีประสบการณ์และความรู้สูงในการคัดเลือกวัวมาเนิ่นนาน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ลุงใหญ่เป็นผู้ที่ชำรองและเจนจัดในการดูวัวที่มีลักษณะดีหรือเลวอย่างหาตัวจับได้ยาก โดยปกติลุงใหญ่มักจะเดินทางไปมาระหว่างจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอนบริเวณอำเภอแม่สะเรียงเพื่อคัดซื้อวัวอยู่เป็นประจำ ด้วยบุคลิกภาพที่เป็นกันเองและลักษณะการพูดแบบนักเลงของลุงใหญ่ที่มักจะพูดจาเสียงดัง โผงผาง กับคนรอบข้าง ลุงใหญ่เป็นคนพูดจาตรงไปตรงมา ไม่อ้อมค้อม ด้วยลักษณะท่าทางดังกล่าวจึงทำให้ลุงใหญ่เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอมรับในวงการค้าวัวตั้งแต่ผู้ค้ารายย่อยจนถึงผู้ค้ารายใหญ่ของทั้งสองจังหวัดเป็นอย่างดี

ผู้เขียนได้มีโอกาสติดตามลุงใหญ่ไปยังพื้นที่การค้าวัวทั้งจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ประสบการณ์การค้าวัวจากลุงใหญ่ค่อนข้างมาก ผ่านการสังเกตการณ์และคำบอกเล่าจากตัวลุงใหญ่เอง สิ่งที่ยืนยันคำกล่าวนี้มาจากบทสนทนาการเจรจาต่อรองการซื้อขายวัวบราห์มันระหว่างลุงใหญ่และผู้ค้ารายย่อยคนหนึ่งซึ่งวัวที่ลุงใหญ่จะทำการต่อรองราคานั้นเป็นวัวที่ค่อนข้างมีลักษณะทู่ใหญ่ต้องการ ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้บทสนทนาที่น่าสนใจเกิดขึ้น

เริ่มจากการที่ลุงใหญ่แนะนำวัวต่างๆไปในกาดงัวให้กับผู้เขียน

ลุงใหญ่ : เนี่ยนะ วัวบราห์มันหมดเลยนะ แถวๆนั้นคอกวัวคอย วัวพวกนี้ชาวบ้านมักจะเอา มาขายตัวนี้บ้าง สองตัวบ้าง สามตัวบ้างประมาณนี้แหละ

หลังจากที่แนะนำวัวให้ผู้เขียนได้รู้จัก ไม่นานนักลุงใหญ่ก็หันไปเจอกับวัวบราห์มันเลือด 50% ที่ต้องตาต้องใจตัวหนึ่ง ลุงใหญ่จึงสอบถามราคาวัวกับผู้ค้าชาวบ้านรายย่อยที่เป็นเจ้าของวัวดังกล่าวด้วยเสียงดังฟังชัดตามลักษณะของลุงใหญ่

ลุงใหญ่ : ตัวนี้เท่าไรหรี่ยะ?

ผู้ค้า : สี่หมื่นครับ

ลุงใหญ่ : ราคาตลอดๆได้เท่าไร

ผู้ค้า : สามหมื่นเก้า เก้าพัน (ลุงใหญ่อุทานเหือ พร้อมส่ายหัวกับราคาทั้งสอง)

ผู้ค้า : วัวตัวนี้มันร้องเสียงดังนะ ฟันก็ยังไม้เปลี่ยนชุด (ฟันแท้ยังไม่งอก)

ลุงใหญ่ : แค่นี้รู้แล้ว (ลุงใหญ่พูดตางเอามืออ้างปากวัวเพื่อดูฟัน)

การที่ผู้ค้าและลุงใหญ่ดูลักษณะฟันของวัวดังกล่าวเนื่องจากจะสามารถประเมินอายุของวัวได้ถูกต้อง ซึ่งการประเมินอายุวัวจะมีประโยชน์ผู้ซื้อวัวไปทำเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ กล่าวคือระบบสืบพันธุ์ของวัวที่มีอายุมากจะมีประสิทธิภาพต่ำกว่าวัวอายุน้อย บางคนไม่สังเกตฟันแต่ดูเพียงลักษณะภายนอก

ก็อาจจะโดนหลอกขายวัวแก่ก็เป็นได้ ดังนั้นเพื่อป้องกันการถูกหลอกจากผู้ค้าว่าวัวแก่คือวัวสาว ผู้ซื้อวัวจำเป็นต้องมีความรู้ในการสังเกตลักษณะฟันของวัวด้วย (วิชัย ทองดี, 2547) แต่ถึงแม้ลุงใหญ่จะสังเกตฟันและสามารถประเมินอายุได้แล้วกลับพบว่าแท้จริงลุงใหญ่ต้องการวัวตัวนี้เพื่อไปเชือดในโรงฆ่าสัตว์มากกว่าการเอาไปเป็นแม่พันธุ์ ลุงใหญ่จึงเริ่มต่อรองราคาอีกครั้ง

ลุงใหญ่ : อะ ว่ากันมาเลยดีกว่าราคาสุดท้ายได้เท่าไร? ไม่ต้องพูดกันให้มากความ (ลุงใหญ่เริ่มแสดงท่าทางและสีหน้าจริงจัง)

ผู้ค้า : ก็นายไม่ต่อราคามาสักทีอะ

ลุงใหญ่ : ถ้าผมต่อราคาเดียวจะใจหายเปล่าๆ

ผู้ค้า : เออ ก็จริงนะ (ผู้ค้าเริ่มคล้อยตามกับคำพูดของลุงใหญ่)

ลุงใหญ่ : เออ เอาไหมล่ะ? (ลุงใหญ่รีบพูดสวนขึ้นมาทันทีด้วยท่าทางที่มั่นใจและท้าทายผู้ค้า)

ลุงใหญ่ : ผมจะเอา “รูปฆ่า” ฆ่าวัวตัวนี้นั้นก็คงไม่ได้อยู่แล้ว

ผู้ค้า : เออ จริงด้วยๆ (ผู้ค้าพูดคล้อยตามลุงใหญ่อีกครั้ง)

จากบทสนทนาข้างต้นจะเห็นศัพท์อีกคำที่ใช้ในวงการค้าวัวคือคำว่า “รูปฆ่า” คำดังกล่าวคือการแสดงเจตจำนงของลุงใหญ่ที่ต้องการซื้อวัวตัวนี้ไปเชือดเพียงอย่างเดียว โดยลักษณะของวัวรูปฆ่านั้นจะเน้นหนักไปที่วัวที่มีปริมาณเนื้อค่อนข้างสูง ไม่สนใจลักษณะกายภาพความสมบูรณ์แบบของโครงสร้างวัวเท่ากับวัว “รูปเลี้ยง” ซึ่งเน้นการดูลักษณะกายภาพที่สมบูรณ์ของวัว ต้องมีโครงร่างที่สวยงามไม่ค่อยสนใจเรื่องปริมาณเนื้อที่ได้เท่ากับวัวรูปฆ่า เนื่องจากวัวรูปเลี้ยงจะเน้นการนำไปขุนต่อก่อนนำออกจำหน่าย และที่สำคัญวัวรูปเลี้ยงจะเน้นเป็นวัวตัวผู้เท่านั้น เนื่องจากหากตอนองคชาติของวัวตัวผู้ ออกและขุนวัวต่อ จะทำให้วัวดังกล่าวให้ปริมาณเนื้อติดมันที่มากกว่าวัวตัวเมีย

เมื่อลุงใหญ่แสดงความประสงค์จะซื้อวัวดังกล่าวเพื่อฆ่าเอาเนื้อแล้ว ลุงใหญ่จึงเริ่มต่อรองราคาอีกครั้งหนึ่ง

ลุงใหญ่ : ว่ามาเต็มที่เลย

ผู้ค้า : นายขอราคาไหนล่ะ?

ลุงใหญ่ : ถามว่าเราขอราคาไหน เราก็ขอราคาแบบถูกๆนะสิ

ผู้ค้า : ก็นายจะเอาวัวไปฆ่า ไปเลี้ยง ไปแกง ก็ตามใจนายสิ (ผู้ค้าเริ่มพูดเสียงดังพร้อมกับมีอาการโมโหเล็กน้อย)

ลุงใหญ่ : ก็พอเราต่อราคาปุ๊บ ก็จะเดินหนีกันนะสิ ใช่ไหม? พอผมต่อราคาแล้วก็จะเดินหนีใช่ไหม? (ลุงใหญ่เอ็ดเสียงดังกว่าผู้ค้าและแสดงสีหน้าเคร่งเครียด)

ผู้ค้า : จะเดินหนีทำไม ผมก็จะเดินเข้าหานายอะสิ ว่ากันดีๆเถอะนาย (เมื่อผู้ค้าเห็นว่าสถานการณ์การต่อราคาเริ่มตึงเครียด ผู้ค้าจึงกลับมาพูดด้วยน้ำเสียงปกติและพูดปนตลกแกมหยอกลูกใหญ่)

บทสนทนาการต่อราคายังคงเต็มไปด้วยความดุเดือดและมีความยืดเยื้อ ซึ่งถึงแม้ว่าผู้ค้าจะพยายามทำใจดีสู้เสียดกับลูกใหญ่ แต่กลับไม่เป็นผลมากนัก แต่ในขณะที่เดียวกันที่ลูกใหญ่พยายามใช้ท่วงท่าการพูดจาที่เสียงดังราวกับจะสยบผู้ค้ารายนี้ให้อยู่หมัด แต่ก็กลับไม่ได้ผลอีกเช่นกัน กล่าวคือต่างคนต่างไม่ยอมกันถึงแม้จะใช้วิธีการพูดตามที่ตนถนัดก็ตาม แต่ท้ายที่สุดผู้ค้าก็ได้ลดราคาลงมาอีก

ผู้ค้า : เอ้า แปรคัพ

ลูกใหญ่ : โห แปรคัพไม่ได้หรอก ขอต่ออีกทีละกัน สามหมื่นห้าให้ใหม่ ครั้งเดียวเท่านั้น ถ้าไม่ให้สามหมื่นห้าก็ไม่เอา วัลพลอม เอาไปฆ่าก็ได้ หลังสูงหน้าต่ำ (ลูกใหญ่ยังคงเดินหน้าต่อราคาเหมือนเดิม)

ผู้ค้า : ผมสู้นายไม่ได้ละ

ลูกใหญ่ : ให้เต็มทีละ ไม่มีขึ้น ไม่มีลงละ ว่ายังไงล่ะ? นี่เขาต่อราคาอยู่ยังจะเอาเมื่อล้วงกระเป๋า (เริ่มขึ้นเสียงแสดงความไม่พอใจกับผู้ค้าที่เอาเมื่อล้วงกระเป๋าแล้ว)

ผู้ค้า : ไม่ล้วงครับ ไม่ล้วงครับนาย ผมแค่จะเอาไฟแช็ค (ผู้ค้ารีบพูดแก้ตัวทันที)

ลูกใหญ่เริ่มใช้ข้อมูลลักษณะวัลพลอในการต่อราคา ถึงแม้ว่าวัลพลอกล่าวจะมีลักษณะที่ดีก็ตาม (ลูกใหญ่พูดกับเพื่อนลับหลังผู้ค้า) ซึ่งการให้ข้อมูลดังกล่าวก็เพื่อที่จะใช้เกทับว่าวัลพลอนี้คุณภาพไม่สมราคา ดังนั้น ราคาที่ผู้ค้าให้มาจึงไม่สมเหตุผลสมผลกับวัลพลอดังกล่าว แต่ถึงแม้จะให้ข้อมูลโจมตีอย่างไรผู้ค้าก็ยังไม่ยอมลดราคาลงตามที่ลูกใหญ่ต้องการอยู่ดี การต่อราคาจึงยืดเยื้อเหมือนเดิมระหว่างการต่อรอรราคาของผู้ค้า 38,000 บาท และราคาของลูกใหญ่ 35,000 บาท และสุดท้ายลูกใหญ่เริ่มจะหมดกลวิธีในการต่อรอรราคากับผู้ขายรายนี้ ลูกใหญ่จึงใช้ท่าไม้ตายคือเดินปลีกตัวออกจากการต่อรอรและเดินไปดูวัลพลออื่นสักครู่เพื่อให้ผู้ค้ายอมลดราคาลง เมื่อลูกใหญ่เดินกลับมาต่อราคาอีกครั้งและคิดว่าราคาน่าจะลดมากกว่า 38,000 บาทอย่างแน่นอน แต่สิ่งที่ลูกใหญ่คิดกลับผิดถนัด

ลูกใหญ่ : วัลพลอนี้ทรงมันดี ตัวใหญ่ (เดินเข้ามาลูบวัลพลอและแสดงความสนใจอีกครั้ง)

ผู้ค้า : ขายไปแล้วครับนาย ขายแล้ว (ผู้ค้าตอบสวนมาทันทีด้วยท่าทางยิ้มแย้ม)

ลูกใหญ่ : หา !!! ขายไปแล้ว? ขายไปเท่าไร? (ลูกใหญ่ตกใจพร้อมกับสงสัย)

ผู้ค้า : แปรคัพ

ลูกใหญ่ : แปรคัพเหรอ? ตะกี้ทำไมไม่ลดลงแปรคัพอะ ตะกี้บอกเก้าพันนะ (ลูกใหญ่พยายามโทษผู้ค้าทั้งที่จริงราคาลดลงมา 38,000 บาทแล้ว)

ลุงใหญ่ : ต่อให้คนอื่นแท้ๆ ใครอะ ใครเป็นคนซื้อ เดี่ยวจะเอาไฟไปเผาขล่ำเลย เขย็นต่อราคาอยู่แท้ๆ ใครยื่นข้างๆก็ซื้อตัดหน้าไปเลย (ลุงใหญ่พูดด้วยความแข็ง)

ผู้ค้า : ผมบอกไปเดี๋ยวนายก็ตามไปยิงเขานะสิ

ลุงใหญ่ : จะยิงเขาทำไมล่ะ?

ผู้ค้า : ผมพูดเล่นเฉยๆ (ผู้ค้าพูดพร้อมกับหัวเราะ)

ลุงใหญ่ : เห็นหรือเปล่า ผลอแปปเดียวก็โดนตัดหน้าเลย วัวสวย แต่ไม่เป็นไรวัวบ้านมีที่สวยๆ เยอะแยะ สวยกว่านี้อีก (ลุงใหญ่จึงเดินออกมาพร้อมบ่นด้วยความแข็งอีกครั้ง)

นอกจากจะเห็นถึงความเข้มข้นในการต่อราคาวัวระหว่างลุงใหญ่และผู้ค้าที่น่าสนใจ ซึ่งถึงแม้ว่าการต่อราคานั้นขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของทั้งผู้ค้าและผู้ซื้อก็ตาม แต่การที่จะได้ราคาที่แตกต่างกันต่างพอนั้นจำเป็นที่จะต้องใช้กลยุทธ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความรู้เกี่ยวกับลักษณะของวัวหรือใช้วาทศิลป์ในการโน้มน้าวอีกฝ่ายให้เห็นด้วยกับตนเอง หากแต่ละฝ่ายไม่มีความรู้ในการดูลักษณะวัวที่ดีแล้วก็อาจจะถูกหลอกซื้อหรือหลอกขายได้อย่างง่ายดาย จากตัวอย่างข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นวัวรูปมาหรือวัวรูปเลี้ยงหรือวัวชนิดไหนก็ตาม หากผู้ซื้อขาดความรู้ในการดูลักษณะวัว เช่น ผู้ซื้อเห็นวัวตัวหนึ่ง อ้วนท้วนสมบูรณ์ ผู้ซื้ออาจจะคิดว่าวัวตัวนั้นให้ปริมาณเนื้อที่มาก ซึ่งแท้ที่จริงแล้ววัวตัวนั้นอาจจะไม่ให้ปริมาณและคุณภาพเนื้อที่ดีนัก กล่าวคือผู้ค้าอาจจะใช้อาหารอย่างเลว เช่น เพื่อผสมเกลือให้วัวกินเป็นประจำ แต่ถ้าตรวจดูเนื้อแล้วจะพบว่า เนื้อจะมีลักษณะที่เละและลื่น ซึ่งต่างจากวัวปกติที่ถูกเลี้ยงด้วยอาหารวัวแบบมาตรฐานก็จะทำให้เนื้อที่ได้มีลักษณะและคุณภาพที่ดีกว่า หากผู้ซื้อมีความรู้ อาจจะสังเกตจากการมูลวัวที่มีลักษณะเหลวได้เช่นกัน แต่ถ้าผู้ซื้อไม่มีความรู้อาจจะซื้อวัวตัวดังกล่าวไปในราคาที่ไมเหมาะสมกับคุณภาพก็เป็นได้

กลยุทธ์ที่สำคัญในการต่อราคาของลุงใหญ่อีกประการหนึ่งคือการพูดเกทับโดยใช้ข้อมูลความรู้ทั้งลักษณะที่ดีและเลวของวัวบราห์มันเพื่อที่จะให้ผู้ค้าลดราคาลง ประกอบกับบุคลิกความเป็นนักเลงที่พูดจาเสียงดัง ตรงไปตรงมา บางครั้งการพูดเสียงดังของลุงใหญ่ก็สามารถกดอารมณ์ไม่พอใจของผู้ค้าลงได้ในหลายช่วงจังหวะ ทำให้ผู้ค้าที่ถูกลุงใหญ่พูดจาข่มทับก็ไม่สามารถแสดงความไม่พอใจออกมาได้อย่างเต็มที่ อย่างมากที่สุดที่ผู้ค้าสามารถทำได้ก็คือการใช้อารมณ์ขันและความตลกหรือการพูดที่เล่นที่จริงเพื่อลดอุณหภูมิของบรรยากาศที่มีความเคร่งเครียดในขณะนั้นลงมาได้บ้าง ซึ่งถ้าหากเปรียบเทียบให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นก็คือการชกมวยบนเวทีที่ต่างฝ่ายต่างมีกลยุทธ์ในการชกเป็นของตนเอง ลุงใหญ่เปรียบเสมือนนักมวยหมัดหนัก เดินหน้าชกไม่ยั้ง แต่ในขณะที่ผู้ค้าเป็นนักมวยหมัดเบา แต่มักค่อยแล้วกลับมาตั้งรับเป็นช่วงไป ซึ่งการต่อราคาดังกล่าวถือเป็นการชกมวยที่ค่อนข้างสนุกสนานและมีความสมน้ำสมเนื้อเนื่องจากต่างฝ่ายต่างงัดไม้เด็ดของตัวเองออกมาใช้ แต่น่าเสียดายที่ไม่มีผู้ใดชนะในการชกครั้งนี้เนื่องจากมีผู้ซื้อรายอื่นซื้อวัวตัดหน้าไปก่อนนั่นเอง

จากการค้นพบข้อมูลข้างต้นที่ทำให้ทราบถึงวิธีการคัดเลือกและซื้อวัว ซึ่งผู้ซื้อแต่ละคนต่างมีจุดประสงค์ในการซื้อวัวที่แตกต่างกันไป เช่น อาจจะนำไปฆ่ายังโรงฆ่าสัตว์หรือทำไปขุนเพื่อขายต่อไป ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะมุ่งเน้นไปที่การคัดเลือกวัวที่นำไปเชือดเพื่อนำเนื้อไปขายยังเจียงวูตามท้องตลาดต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับเส้นทางต่อไปที่ผู้เขียนตามศึกษาต่อไปคือสถานที่เชือดวัวซึ่งจะเผยให้เห็นถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อวัว (ซึ่งจะกลายเป็นมือเชือด) และเจ้าหน้าที่รัฐในหัวข้อต่อไป

4.4 โองเชือดวัว: การเชือดในทางศาสนาและเศรษฐกิจ (จากตลาดวัวผู้โรงฆ่าสัตว์ในจังหวัดเชียงใหม่)

หลังจากในหัวข้อการวิธีการคัดเลือกซื้อวัวตามจุดประสงค์ในการใช้งานต่างๆ หรือการขนส่งวัวข้ามพรมแดนนั้นยังแสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ทางธุรกิจเพียงสองฝ่ายคือ ระหว่างผู้ค้าและผู้ซื้อ หรือผู้ค้ากับเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ในหัวข้อนี้ผู้เขียนได้ค้นพบว่าไม่จำเป็นเสมอไปที่การเจรจาทางธุรกิจจะมีฝ่ายที่ได้รับผลประโยชน์แค่เพียงสองฝ่าย แต่ในบทนี้จะเผยให้เห็นว่าโรงฆ่าสัตว์นั้นส่งผลต่อเศรษฐกิจ โดยเฉพาะธุรกิจร้านอาหารได้อย่างไร ซึ่งโรงฆ่าสัตว์ในหัวข้อนี้จะสามารถจำแนกได้เป็นประเภทต่างๆ ซึ่งให้ผลผลิตหรือเนื้อวัวในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนั้นในเส้นทางของโรงฆ่าสัตว์ถือเป็นแหล่งป้อนเนื้อให้กับบรรดาแม่ค้าเนื้อวัวรายย่อยและแม่ค้าเนื้อกึ่งปาก็ด้วย

การเชือดวัวก็ถือเป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งที่ไม่สามารถมองข้ามได้ โดยทั่วไปแล้วการเชือดวัวในโรงฆ่าสัตว์แบบสากลจะมีขั้นตอนวิธีการดังนี้คือ

การยิง (Stunning) โดยจะใช้การยิงด้วยลูกกระสุนโดยอาศัยความดันที่ตำแหน่งส่วนบนของศีรษะวัว ซึ่งการยิงดังกล่าวจะทำให้วัวเสียชีวิตในทันที

การเจาะจงแทงเส้นเลือด (Sticking) ถึงแม้ว่าเสียชีวิตจากการยิงแล้วก็ตาม แต่หัวใจของวัวก็ยังคงเต้นอยู่ ด้วยเหตุนี้จึงต้องเขานวัวในลักษณะที่ห้อยหัวลง และใช้มีดคมเจาะที่เส้นเลือดคอเพื่อให้เลือดไหลออกหมดจากร่างกาย

การลอกหนัง (Skinning) หลังจากเลือดหยุดไหลแล้วก็จะลดวัวที่แขวนให้ลงต่ำสลับการยกสูง เพื่อที่ผู้เชือดจะสามารถชำแหละหนังวัวส่วนต่างๆ แยกส่วนหัว ส่วนขา และแยกส่วนอวัยวะภายในออกให้เรียบร้อย

การแบ่งซีก (Halfing) ในขั้นตอนนี้จะทำการตัดส่วนหางออกและผ่าครึ่งซีกผ่านกระดูกสันหลังออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนครึ่งซ้ายเรียกว่า tight side เนื่องจากเป็นส่วนที่ไขมันติดแน่นกับไตและกระดูกสันหลัง เป็นส่วนที่นิยมในการบริโภค เช่น ส่วนของสเต็ก และส่วนขาที่เป็นส่วนเนื้อค่อนข้างหลวมเรียกว่า Loose Side

การแช่เย็นซาก เมื่อแยกส่วนซากจะนำซากอุ่นไปแช่ในห้องเย็นเป็นเวลา 24 ชั่วโมงก่อนจะแยกส่วนซากต่างๆต่อไป (ศาสตราจารย์ ดร.เมธา วรรณพัฒน์, 2547)

แต่กระนั้นก็มีผู้ขายเนื้อกึ่งปาล้วนใหญ่เป็นชาวจีนยูนนานที่นับถือศาสนาอิสลาม การนำเนื้อที่ได้จากการเชือดแบบข้างต้นนั้น ไม่สามารถนำมาทำเนื้อกึ่งปาล้วนหรือบรีโกลได้ เนื่องจากการเชือดวัวนั้นไม่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามหรือที่เรียกว่า “ฮะรอม” ด้วยเหตุนี้การที่จะนำเนื้อวัวที่ศาสนาอิสลามอนุมัติหรือที่เรียกว่า “ฮาลาล” มาทำเนื้อกึ่งปาล้วนได้นั้นจำเป็นที่จะต้องผ่านเงื่อนไขในการเชือดวัวคือ

- ผู้เชือดนั้นต้องนับถือศาสนาอิสลาม
- ผู้เชือดจะต้องหันสัตว์ไปทางทิศ “กิบลัต” (ซึ่งมีทิศทางเดียวกับเมืองมักกะฮ์ประเทศซาอุดีอาระเบีย)
- ก่อนเชือดวัวทุกครั้งผู้เชือดจะต้องกล่าวคำว่า “บิสมิลลาฮุ” หรือแปลว่า “ด้วยพระนามของอัลลอฮ์” แล้วจึงลงมือเชือดคอได้
- การเชือดต้องใช้มีดที่แหลมคมและเชือดหลอดลม หลอดอาหาร และเส้นเลือดให้ขาดในการเชือดครั้งเดียวจนวัวสิ้นใจจึงสามารถชำแหละชิ้นส่วนต่างๆของวัวเพื่อนำไปขายหรือทำอย่างอื่นต่อได้

หลังจากได้เรียนรู้วิธีการเชือดวัวในรูปแบบต่างๆแล้ว สถานที่เชือดวัวถือเป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งเช่นกัน ผู้เชือดจะไม่สามารถเชือดวัวโดยตามอำเภอใจที่ไหนก็ได้ การเชือดวัวมักจะทำในสถานที่ที่ได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งสถานที่เชือดวัวสามารถจำแนกได้หลักๆ สองประเภทคือ

โรงฆ่าสัตว์เทศบาลนครเชียงใหม่ เนื่องจากในโรงฆ่าสัตว์ประเภทนี้เป็นของหน่วยงานรัฐ การนำสัตว์ชนิดต่างๆซึ่งรวมถึงวัวเข้ามาเชือดนั้น จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตามกฎของโรงฆ่าสัตว์อย่างเคร่งครัด เช่น ต้องมีการขออนุญาตในการเชือดสัตว์ การเสียค่าธรรมเนียมต่างๆการเชือดสัตว์และค่าธรรมเนียมการใช้สถานที่

การเชือดวัวในโรงฆ่าสัตว์แห่งนี้มักจะทำในช่วงเวลากลางคืนเป็นต้นไป วิธีการเชือดก็จะใช้วิธีต่างจากวิธีสากลคือ จะใช้ค้อนปอนด์ทุบหัววัวจนสลบก่อนที่จะลงมือเชือดและชำแหละเนื้อวัวในขั้นตอนต่อไป โดยก่อนและหลังการเชือดวัวนั้นจะมีเจ้าหน้าที่หรือสัตวแพทย์เข้ามาตรวจตราสัตว์อย่างเข้มงวด หากสัตว์ที่นำมาเชือดมีโรคก็จะถูกคัดออกไปไม่อนุญาตให้เชือดโดยทันที หรือภายหลังจากการเชือดแล้วทางเจ้าหน้าที่ก็จะนำชิ้นส่วนอวัยวะของวัวเข้าไปตรวจในห้องทดลอง ซึ่งถ้าหากพบว่ามีเชื้อโรคหรือไวรัสก็จะทำการทำลายซากวัวเหล่านั้นทิ้งทันที ด้วยเหตุนี้เนื้อวัวที่ผ่านกระบวนการต่างๆของโรงฆ่าสัตว์เทศบาลเชียงใหม่จึงมีความปลอดภัยสูง

โรงฆ่าสัตว์เทศบาลเชียงใหม่ยังมีการปิดให้บริการในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันโกน วันพระ วันเข้าพรรษา วันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ เป็นต้น ซึ่งในวันดังกล่าวผู้เชือดจะไม่สามารถเชือดวัวในโรงฆ่าสัตว์เทศบาลเชียงใหม่ได้จนกว่าจะถึงวันถัดไปเท่านั้น

โรงฆ่าสัตว์เถื่อน ในโรงฆ่าสัตว์ประเภทนี้มักเป็นที่นิยมของผู้เชือดวัวโดยส่วนใหญ่โดยเฉพาะการเชือดแบบอิสลามและมักกระจายตัวอยู่ทั่วจังหวัดเชียงใหม่ แต่ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าเนื้อส่วนใหญ่ที่ขายตามแผงตลาดในเมืองเชียงใหม่ นั้นมักจะมาจากโรงเชือดบริเวณตำบลช้างคลาน เนื่องจากไม่ต้องมีการดำเนินเรื่องขออนุญาตในการเชือดวัว และที่สำคัญผู้เชือดไม่จำเป็นต้องเสียค่าธรรมเนียมต่างๆในการเชือดวัวแต่อย่างใด ซึ่งทำให้ผู้เชือดประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากขึ้นกว่าการนำวัวไปเชือดที่โรงฆ่าสัตว์เทศบาลเชียงใหม่ โดยทั่วไปแล้วโรงฆ่าสัตว์เถื่อนมักจะมีสถานที่ตั้งอยู่บริเวณหรือใกล้เคียงกับบ้านของผู้เชือดเอง และการเชือดนั้นก็ทำในเวลากลางคืนคล้ายกับโรงฆ่าสัตว์เทศบาลเชียงใหม่เช่นกัน

เนื้อวัวที่ศาสนาอิสลามอนุมัติส่วนใหญ่มักจะเป็นผลผลิตมาจากโรงเชือดชนิดนี้ อย่างไรก็ตามว่าเนื้อที่ศาสนาอิสลามอนุมัติให้รับประทานได้นั้นจำเป็นต้องเชือดโดยมือเชือดที่นับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น โดยมือเชือดในโรงเชือดประเภทดังกล่าวในปัจจุบันส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มแรงงานพม่าและกลุ่มคนไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นเจ้าของกิจการอาจไม่จำเป็นต้องนับถือศาสนาอิสลามก็ได้ ด้วยเหตุนี้เจ้าของกิจการโรงเชือดเถื่อนจึงมีเจ้าของที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆรวมถึงนับถือศาสนาที่แตกต่างกันออกไป

เนื้อที่ได้จากโรงฆ่าสัตว์เถื่อนนั้นอาจจะไม่ถูกรับประกันความปลอดภัยเท่ากับโรงฆ่าสัตว์ของเทศบาลเชียงใหม่ เนื่องจากโรงฆ่าสัตว์เถื่อนจะไม่มีเจ้าหน้าที่หรือแพทย์ปศุสัตว์เข้ามาตรวจสอบวัวก่อนและหลังเชือดแต่อย่างใด แต่ถ้าหากพุดในแง่เศรษฐกิจแล้ว โรงฆ่าสัตว์เถื่อนมักจะเป็นตัวแปรหลักที่คอยส่งเสริมและประคับประคองเศรษฐกิจของเนื้อวัวในจังหวัดเชียงใหม่ไม่เกิดการคิดขัด ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือในช่วงวันสำคัญที่โรงฆ่าสัตว์เทศบาลเชียงใหม่หยุดให้บริการนั้น โรงฆ่าสัตว์เถื่อนจะไม่หยุดทำการเชือดตามโรงฆ่าสัตว์ดังกล่าวแต่อย่างใด ซึ่งในจุดนี้เองได้ส่งผลดีให้กับธุรกิจเกี่ยวกับอาหารและผู้บริโภคเนื้อวัวทั่วไป เนื่องจากปริมาณเนื้อวัวที่ได้จากการเชือดในแต่ละวันนั้นมีสัดส่วนค่อนข้างน้อยหากเทียบกับปริมาณการบริโภคเนื้อวัวในแต่ละวัน หากวันไหนที่ผู้เชือดไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ความเดือดร้อนก็จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจอาหารและผู้บริโภคโดยตรง เนื่องจากเกิดภาวะขาดแคลนเนื้อวัว กล่าวอีกนัยคืออุปสงค์ไม่สอดคล้องกับอุปทาน ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องมีเนื้อวัวป้อนเข้าสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอ ด้วยเหตุนี้โรงฆ่าสัตว์เถื่อนจึงถือเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ และสิ่งที่กล่าวมายังทำให้ธุรกิจดังกล่าวสามารถดำเนินการได้เรื่อยมา ถึงแม้ผู้บริโภคอาจจะต้องเสี่ยงกับการบริโภคเนื้อสัตว์ที่ไม่ได้รับการรับรองโดยสัตวแพทย์ก็ตาม

ขึ้นชื่อว่าโรงฆ่าสัตว์เถื่อนคงไม่ยากนักที่จะคาดเดาได้ว่าโรงฆ่าสัตว์ประเภทนี้ถูกจัดอยู่ในโรงฆ่าสัตว์ที่ผิดกฎหมาย เนื่องจากไม่มีการรับรองจากหน่วยงานภาครัฐใดๆ ด้วยเหตุนี้เองการเชือดวัวจึงจำเป็นต้องทำอย่างลับๆ เพื่อไม่ให้ผู้ที่ผ่านไปมาพบเจอได้ง่าย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็กรรมการเชือดวัวของโรงฆ่าสัตว์เถื่อนก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการสอดส่องของเจ้าหน้าที่รัฐหรือตำรวจบางคนไปได้ แม้ว่าเจ้าของโรงฆ่าสัตว์เถื่อนจะทำการเชือดอย่างเงียบๆ แล้วก็ตาม การตรวจจับโรงฆ่าสัตว์เถื่อนนั้นสามารถสืบหาข้อมูลจากคั่นตอของเรื่องซึ่งก็คือแม่ค้าเจียงเหนือในตลาด ซึ่งเมื่อสอบถามที่มาของเนื้อวัวที่นำมาขายเป็นที่เรียบร้อย ตำรวจก็จะดำเนินการเข้าไปตรวจค้นและขอคูโบอนุญาตเชือดสัตว์หรือแม้กระทั่งใบอนุญาตจัดตั้งโรงฆ่าสัตว์ ซึ่งถ้าหากผู้เชือดไม่มีเอกสารดังกล่าวข้างต้นก็จะถูกจับกุมและดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติ แต่ถ้าหากโรงฆ่าสัตว์เถื่อนถูกปิดไปก็จะทำให้บรรดาเจ้าของธุรกิจร้านค้าและผู้บริโภคทั่วไปต่างเกิดความเดือดร้อนโดยทั่วกันอย่างที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการเจรจาประนีประนอมระหว่างตำรวจและผู้เชือดขึ้นมา โดยผู้เชือดนั้นจะจ่ายเงินพิเศษให้กับตำรวจบางคนเป็นจำนวนเงินประมาณ 500 บาทต่อเดือน ซึ่งตำรวจก็จะไม่มายุ่งวุ่นวายต่อการทำกิจกรรมเชือดสัตว์และนำเนื้อไปขาย ด้วยเหตุนี้การดำเนินธุรกิจของโรงฆ่าสัตว์เถื่อนจึงไม่เกิดการสะดุดซึ่งส่งผลดีให้กับธุรกิจอาหารและผู้บริโภค

หลังจากการเชือดและการชำแหละเนื้อวัวเสร็จสิ้นเรียบร้อย บรรดาพ่อค้าแม่ค้าเจียงเหนือชาวไทยมุสลิมจะเข้ามารับซื้อเนื้อวัวไปขายต่อตามท้องตลาดสดในจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ตลาดวโรรส ตลาดเมืองใหม่ ฯลฯ โดยส่วนใหญ่เน้นแหล่งจำหน่ายเนื้อวัวที่ใหญ่ที่สุดจะอยู่บริเวณตลาดเมืองใหม่ จึงทำให้บรรดาผู้บริโภคและแม่ค้าชาวจีนยูนนานมุสลิมที่ขายเนื้อกึ่งป่าต่างเข้ามาซื้อเนื้อเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสามารถเลือกเนื้อส่วนต่างๆ ได้ตามความพอใจ นอกจากนั้นการจำหน่ายเนื้อวัวของพ่อค้าแม่ค้าก็ไม่มียุติธรรมจากการสุ่มตรวจของตำรวจอีกต่อไป อีกทั้งเนื้อที่ได้จากโรงฆ่าสัตว์เถื่อนยังมีราคาถูกกว่าเนื้อที่มาจากโรงฆ่าสัตว์เทศบาลเชียงใหม่พอสมควร เนื่องจากเนื้อวัวที่มาจากโรงฆ่าสัตว์เถื่อนไม่จำเป็นต้องบวกเพิ่มค่าธรรมเนียมการเชือด

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในบทนี้ นอกจากจะเห็นเส้นทางเดินของกึ่งป่าที่ต้องใช้เนื้อวัวเป็นวัตถุดิบหลักในการประกอบอาหาร เส้นทางของเนื้อกึ่งปานั้นถือว่ามีระยะทางที่ค่อนข้างไกล (จากอินเดียถึงเชียงใหม่) แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นสิ่งสำคัญที่สุดที่ผู้เขียนได้ค้นพบจากการศึกษาเส้นทางเดินของเนื้อวัวในแต่ละจุดคือการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มผู้คนหลากหลายรูปแบบซึ่งมีความน่าสนใจแตกต่างกันไป การค้นพบในหัวข้อนี้ทำให้ผู้เขียนตระหนักว่าเนื้อวัวที่บริโภคอยู่ในปัจจุบันนั้นไม่ได้เกิดขึ้นมาง่ายๆ ไม่ได้มีผู้เลี้ยงและโรงฆ่าสัตว์แต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีผู้เกี่ยวข้องในอีกหลายภาคส่วน เช่น นายหน้าค้าวัวอย่างหม่องเต็งที่ต้องอาศัยความเป็นคนในของกลุ่มผู้ค้าที่อยู่ในฝั่งพม่าในการติดต่อเจรจาซื้อขายวัวกับผู้ค้าดังกล่าวเหล่านั้นซึ่งก็เปรียบเสมือนเป็นนายหน้าติดต่อธุรกิจข้ามชาติ หรือแม้กระทั่งหลังจากที่วัวได้เดินทางมานั้นก็ยังเผยให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้ากับเจ้าหน้าที่รัฐที่ต้องใช้

ความสัมพันธ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อเอื้อให้เกิดผลประโยชน์ทางธุรกิจกับตัวผู้ขาย
เอง

ในส่วนของภาคส่วนนั้น ได้เผยให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ค้าและผู้ซื้ออย่างน่าสนใจผ่าน
กระบวนการต่อรองราคาว่าโดยใช้ความรู้ในเรื่องของการดุลยภาพที่ดีหรือเลวประกอบกับการใช้
กลยุทธ์และวาทศิลป์เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ค้าลดหย่อนราคาว่าตามความต้องการของตน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น
การตกลงราคาจะเกิดขึ้นไม่ได้หากมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับราคาที่ตนบอกมา และการที่ผู้ซื้อและ
ผู้ขายขาดองค์ความรู้และประสบการณ์ในการควรวานั้นก็อาจทำให้ส่งผลเสียหายต่อฝ่ายนั้นเอง โดยอาจ
ถูกหลอกซื้อว่าที่มีคุณภาพไม่เหมาะสมกับราคาก็อาจเป็นไปได้

ในเส้นทางสุดท้ายคือโรงเชือด ซึ่งในเส้นทางนี้นอกจากจะให้เห็นการเจรจาประนีประนอมระหว่างผู้
เชือดกับเจ้าหน้าที่รัฐแล้ว ยังกลับพบว่าโรงฆ่าสัตว์เถื่อนที่มีสถานะผิดกฎหมาย เป็นตัวค้าชูเศรษฐกิจ
ของเนื้อวัวในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งมีความน่าสนใจ หากไร้ซึ่งโรงฆ่าสัตว์เถื่อน เศรษฐกิจของตัวเมือง
เชียงใหม่อาจจะมีความติดขัดค่อนข้างสูง เนื่องจากเนื้อที่ได้จากโรงฆ่าสัตว์เทศบาลอาจจะไม่เพียงพอ
ต่อความต้องการของตลาด โดยเฉพาะเมื่อมีวันสำคัญต่างๆที่โรงฆ่าสัตว์เทศบาลเชียงใหม่ต้องปิด
ทำการ ด้วยเหตุนี้โรงฆ่าสัตว์เถื่อนจึงถือเป็นเสาหลักที่คอยค้าชูไม่ให้เกิดภาวะขาดแคลนเนื้อวัวในการ
บริโภคและการค้าขายในชีวิตประจำวัน

การเดินทางของเนื้อวัวก่อนจะมาเป็นเนื้อกึ่งแปรรูปได้แสดงให้เห็นถึงตัวละครต่างๆที่ส่งผลกระทบในทาง
เศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นทั้งระดับท้องถิ่นและระดับโลก การขาดตัวละครใดตัวหนึ่งไปอาจจะหมายถึง
ผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของเนื้อวัวโดยรวมก็เป็นได้ การปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆยังแสดงให้เห็น
ถึงความหมายของเนื้อวัวที่แปรเปลี่ยนไปในแต่ละเส้นทางที่วัวได้เดินทางอีกด้วย เช่น จากสัตว์
วัฒนธรรมสู่การกลายเป็นสินค้าทางเศรษฐกิจ

นอกจากประเด็นทางเศรษฐกิจแล้ว ประเด็นในเรื่องการข้ามพรมแดนทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์และ
ศาสนาระหว่างเส้นทางเดินของสินค้าที่แตกต่างกันในหลากหลายจุดก็มีความน่าสนใจเช่นกัน การที่
ลูกใหญ่สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดหาวัวเพื่อการทำบุญให้กับคณะกรรมการมัสยิดบ้าน
ฮอนันต์ต้องอาศัยปัจจัยหลายประการที่ทำให้คณะกรรมการมัสยิดบ้านฮอนันต์พิจารณาให้ลูกใหญ่ได้
ร่วมงานท่ามกลางกฎเกณฑ์ต่างๆที่เป็นเรื่องกีดกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์แม้จะนับถือศาสนาอิสลาม
แบบเดียวกันก็ตาม กล่าวคือในช่วงที่ลูกใหญ่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮอนันต์
ต่างพบว่ามี การขบขันพรมแดนทางอัตลักษณ์ในรูปแบบที่แตกต่างกันไป โดยลูกใหญ่มักจะเน้น
อัตลักษณ์ทางศาสนาอิสลามเสียมากกว่า และในขณะที่เดียวกันคณะกรรมการมัสยิดบ้านฮอนันต์มักจะจับ
เน้นประเด็นทางอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ปาตานีซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับวัวเป็นอย่างดี แต่กระนั้นก็ดีทั้งสองฝ่าย
ต่างมองเห็นความสัมพันธ์แบบส่วนตัวเหมือนกันซึ่งก่อให้เกิดความสนิทสนมระหว่างทั้งสองคนมาก

ยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้จึงทำให้เกิดการตอบสนองผลประโยชน์ทั้งสองฝ่ายเกี่ยวกับการจัดหาข้าว คือ ลูกใหญ่ได้บุญ คณะกรรมการมัสยิดได้ข้าวที่มีลักษณะดีและราคาไม่แพงในการทำบุญนั่นเอง

หลังจากการข้ามมาสู่พรมแดนเส้นทางเดินของสินค้าหรือวัตถุดิบหลักอย่างเนื้อกึ่งป่านั่น จะพบว่าการค้าข้าวข้ามชายแดนในช่วงแรกนั้นต้องใช้การข้ามพรมแดนทางอัตลักษณ์เป็นอย่างมาก จากกรณีของหม่องเต็งนายหน้าจัดหาข้าวในฝั่งพม่าทำให้เข้าใจว่า หากไร้ซึ่งอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ซึ่งแสดงผ่านออกทางภาษาและความสัมพันธ์ดั้งเดิมกับผู้ค้าทางฝั่งพม่าแล้ว การค้าข้าวอาจจะล้มเหลวไปได้ในขั้นตอนแรกก็เป็นได้ เนื่องจากถ้าผู้ที่เข้าไปติดต่อจัดหาข้าวเป็นคนนอกหรือผู้ที่ไม่มีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์เดียวกับผู้ค้าทางฝั่งพม่า นอกจากจะทำให้การค้าข้าวไม่สามารถทำได้แล้ว อาจะเกิดอันตรายแก่ผู้ที่เข้าไปติดต่อเองด้วย แต่เมื่อหลังจากการนำข้าวเข้ามาสู่ประเทศไทยแล้ว อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ก็ยังถือเป็นส่วนสำคัญอีกเช่นกัน กล่าวคือ ถ้าหากผู้นำข้าวเข้ามาในฝั่งไทยนั้น ไม่ได้มีเชื้อชาติไทย ก็จะไม่สามารถทำการค้าได้เลย เนื่องจากการนำข้าวเข้ามานั้นต้องมีการติดต่อกับทางหน่วยงานราชการไทย รวมถึงในบางครั้งผู้ค้าต้องใช้ความสัมพันธ์ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการเพื่อเอื้อประโยชน์ในการค้าข้าวด้วย ด้วยเหตุนี้เส้นทางการค้าข้าวในช่วงแรกนั้นมักจะต้องขบขันอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มากกว่าสิ่งอื่นใด เพราะเนื่องจากหากมีความแตกต่างทางอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ภาษา และศาสนาแล้ว การทำการค้าข้าวก็อาจจะล้มเหลวได้ในทันที

ในทางกลับกันเส้นทางการค้าข้าวช่วงสุดท้ายตั้งแต่โรงฆ่าสัตว์จนถึงแผงเนื้อกึ่งป่านั่น การขบขันพรมแดนทางศาสนากลับมีความสำคัญกว่าพรมแดนทางชาติพันธุ์มากกว่า เนื่องจากการที่จะได้เนื้อที่ถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลามนั้น จำเป็นที่จะต้องใช้บุคลากรที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งหมด อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์มักจะไม่ค่อยมีประโยชน์ในส่วนเส้นทางการค้าอีกต่อไป จะเห็นได้ชัดว่าถึงแม้โรงฆ่าสัตว์เดือนจะมีเจ้าของที่นับถือศาสนาอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาอิสลาม แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้เชือดวัวจำเป็นที่จะต้องนับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น ไม่ว่าจะผู้เชือดจะมีเชื้อชาติใดๆก็ตาม หรือแม้กระทั่งผู้ค้าเนื้อวัวสดตามแผงตลาดต่าง ๆ นั้นก็จำเป็นที่จะต้องนับถือศาสนาอิสลามเช่นกัน เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าชาวมุสลิมที่จะเข้ามาซื้อเนื้อสดในตลาด ดังนั้นการข้ามพรมแดนทางอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จึงสามารถทำได้ในจุดนี้ เว้นแต่พรมแดนอัตลักษณ์ทางศาสนาที่ไม่สามารถก้าวข้ามพรมแดนดังกล่าวได้

ในส่วนของผู้ขายเนื้อกึ่งป่านั้นจำเป็นที่จะต้องขบขันพรมแดนทางอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนาในเวลาเดียวกัน กล่าวคือถ้าหากผู้ค้าเนื้อกึ่งป่านั้นไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามก็จะถูกมองว่าเนื้อกึ่งป่านของตนไม่เป็นที่อนุมัติในศาสนาอิสลาม แต่ในขณะที่เดียวกันถ้าผู้ค้าเนื้อกึ่งป่านไม่ได้มีอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีนยูนนาน ก็อาจถูกมองว่าเนื้อดังกล่าวไม่ได้เป็นเนื้อที่เป็นของจริงแท้หรืออาหารไม่ได้มีอัตลักษณ์ความเป็นจีนยูนนานร้อยเปอร์เซ็นต์ ด้วยเหตุนี้ผู้ค้าเนื้อกึ่งป่านจึงจำเป็นที่จะต้องข้ามพรมแดนทางอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์และศาสนาไปพร้อมๆกัน หากขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง การขายเนื้อกึ่งป่านก็อาจจะเกิดความล้มเหลวได้เช่นกัน ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเดินทางของสินค้านั้นมักจะขบขัน

พรมแดนทางอัตลักษณ์ศาสนาและชาติพันธุ์ซึ่งในแต่ละพื้นที่ก็จะมีความเข้มข้นของพรมแดนดังกล่าว
ที่แตกต่างกันออกไปตามจุดที่สินค้าเดินทางผ่านนั่นเอง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved